

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ

ДБН Б.2.4-3-95

Видання офіційне

Державний комітет у справах містобудування і архітектури
(Держкоммістобудування України)

Київ 1995

РОЗРОБЛЕНІ:

Об'єднанням УкрНДІагропроект
(ведуча): канд. екон. наук
О.Ф.Омельченко – керівник;
С.І.Телюк – відповідальний
виконавець; канд.техн.наук
Ю.І.Кошиць; Ю.А.Кузов,
М.С.Шкурка; канд.арх.В.І.Райко;
Ю.Л.Замський, Є.О.Ляшук,
О.М.Марченко, В.С.Шеремет.

Інститутом УкрНДІПРОцивільсьсьбуд:
Т.М.Штейнгель.

Українським науковим гігієнічним
центром МОЗ України: канд.мед.наук
М.П.Вашкулат.

УкрНДІ ветеринарної медицини:

д-р.вет.наук М.Ф.Яценко.

Мінсільгосппродом України:

В.П.Яковенко, І.І.Бровко; канд.вет.
наук В.А.Мотузенко.

УкрНДІ пожежної безпеки МВС України:
М.В.Гузій, В.В.Денисенко.

ВНЕСЕНІ ТА ПІДГОТОВЛЕНІ ДО
ЗАТВЕРДЖЕННЯ:

Головним управлінням будівельної
науки, проектно-вишукувальних робіт,
норм та стандартів
Держкоммістобудування України.

ЗАТВЕРДЖЕНІ:

Наказом Держкоммістобудування
України від 27 січня 1995 р. N 17 та
введені в дію з I лютого 1995 р.

З введенням в дію ДБН Б.2.4-3-95 втрачає силу на території
України СНиП П-97-76.

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Генеральні плани сільськогосподарських підприємств	ДБН Б.2.4-3-95	
	Вводяться вперше	

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Державні будівельні норми України "Генеральні плани сільськогосподарських підприємств" поширюються на проектування генеральних планів нових та реконструкцію діючих державних та колективних сільськогосподарських підприємств, а також підприємств в селянських (фермерських) та інших форм власності господарств.

Норми обов'язкові для всіх органів державного управління та місцевого самоврядування.

1.2. Дані норми повинні враховуватись також при розробці генеральних планів виробничих зон сільських поселень.

1.3. Генеральний план виробничої зони сільського поселення розробляється у складі проектно-планувальної документації (генеральний план та ПДП сільського поселення) на підставі схеми або проекту районного планування.

Генеральний план сільськогосподарського підприємства розробляється у складі проектно-кошторисної документації для конкретного будівництва (ескізний проект, проект, робоча документація).

У складі ТЕО може розроблятись схема генерального плану сільськогосподарського підприємства.

1.4. Генеральний план виробничої зони розробляється на розрахунковий термін, що відповідає терміну, на який складено генеральний план сільського поселення. Як правило, його розрахунковий термін складає 20-25 років.

1.5. До сільськогосподарських підприємств, на які поширюються ці норми, відносяться:

- рослинницькі підприємства, які включають в себе культиваційні споруди (теплиці, парники, оранжереї), рілльні об'єкти, садівничі та виноградарські комплекси тощо;
- тваринницькі підприємства, до яких входять товарні та племінні ферми великої рогатої худоби, свиноферми та свинофабрики, вівцеферми, кролівничі та звірівничі ферми, кінні заводи тощо;
- птахівничі підприємства, що поділяються на товарні та племінні птахофабрики та птахоферми, на підприємства по виробництву яєць та м'яса птиці, а також по вирощуванню гібридної птиці для товарних господарств і інкубаторно-птахівничі станції для виробництва добового молодняка птиці та інші;
- підприємства по зберіганню сільськогосподарської продукції, до яких відносяться склади зберігання сільськогосподарської продукції - зерна, овочів, картоплі, фруктів, винограду;
- підприємства по виробництву кормів-комбікормів, заводи вітаміно-трав'янистого борошна, м'ясокісткового борошна;
- заводи та цехи по переробці продукції тваринництва: м'яса, молока;
- заводи та цехи по переробці продукції рослинництва: зерна, овочів, фруктів, тютюну, хмелю тощо;
- підприємства виробничо-технічного обслуговування, які включають: бази зберігання нафтопродукції, мінеральних добрив та пестицидів, сільськогосподарської техніки та запасних частин,

- підприємства по ремонту сільськогосподарських машин та транспорту, пожежні депо, підприємства будівельної індустрії тощо;
- районні ветлікарні, бази зооветеринарного забезпечення;
  - станції біологічного захисту рослин, заводи кормових антибіотиків, скотобазы, бойні, рибні господарства, підприємства по переробці риби, відходів тваринництва, цехи вторинного використання відходів, виробництво сухого курячого посліду тощо;
  - котельні, об'єкти водопостачання та каналізації, очисні споруди, звалища твердих відходів, гноєсховища, об'єкти газопостачання;
  - селянські (фермерські) та орендні підприємства всіх напрямків господарської діяльності;
  - підсобні сільськогосподарські підприємства промислових підприємств.

1.6. При розробці генеральних планів сільськогосподарських *підприємств поряд з положенням цих норм слід також керуватися ДБН [360-92](#), ДБН [Б.2.4-1-94](#), СанПін 5.02-12/н, вимогами діючих санітарних норм та норм технологічного проектування.

2. РОЗМІЩЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ВИРОБНИЧИХ ЗОН СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

2.1. Сільськогосподарські підприємства або групи підприємств слід розміщувати на майданчику, передбаченому схемою або проектом районного планування, генеральним планом населеного пункту, проектом планування виробничої зони сільського поселення.

Сільськогосподарські підприємства, будови та споруди селянських (фермерських) господарств, в залежності від розмірів та потужності, можуть розміщуватись:

- у виробничих зонах сільських поселень;
- на фермерських землях при дотриманні санітарних, зооветеринарних та протипожежних вимог з урахуванням функціонального зонування території (хуторська система).

Селянські господарства можуть складатись з поодиноких садиб або бути заблокованими з декількох садиб з можливим об'єднанням (блокуванням) окремих приміщень та будівель. У цьому разі вирішується планування єдиним архітектурно-планувальним комплексом житлової та виробничої зон.

Ферми можуть бути як одного напрямку виробництва, так і змішаного типу.

2.2. У виробничих зонах сільських поселень слід розміщувати підприємства: тваринницькі, птахівничі та звірівницькі ферми, підприємства по зберіганню та переробці сільськогосподарської продукції, цехи по вторинному використанню відходів, ремонту, технічному обслуговуванню та зберіганню сільськогосподарських машин та автомобілей, по виготовленню будівельних конструкцій, виробів та деталей з місцевих матеріалів, ветеринарні установи, теплиці та парники, промислові цехи сільськогосподарських підприємств, матеріальні склади, транспортні, енергетичні та інші об'єкти, пов'язані з підприємствами, що проектується, а також комунікації, що забезпечують внутрішні та зовнішні зв'язки об'єктів виробничої зони.

Розміщувати та визначати потужності тваринницьких та птахівничих підприємств слід виходячи з наявності землі, на якій повинні бути використані органічні речовини, що знаходяться у відходах виробництва цих підприємств, або органічні добрива – відходи виробництва.

2.3. Для розміщення сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд слід вибирати майданчики під забудову та під траси інженерних мереж на землях, непридатних для сільського господарства.

ва, або на сільськогосподарських землях гіршої якості.

Розміщення сільськогосподарських підприємств на землях державного лісового фонду не дозволяється.

Допускається розміщення підприємств на ділянках, вільних від лісу, при погодженні з органами охорони природи, лісового господарства та органами санепіднагляду. Відстань до масивів лісу та залягання торфу приймається згідно з обов'язковим додатком 6.

Розміщення сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд на орних, зрошувальних та осушених землях, на землях, зайнятих багаторічними плодовими насадженнями та виноградниками, водоохоронними, захисними та іншими лісами першої групи дозволяється лише у виключних випадках при належному техніко-економічному обґрунтуванні та погодженні з місцевими органами влади.

Для ведення селянських (фермерських) господарств та будівництва на них сільськогосподарських підприємств надаються земельні ділянки відповідно до Закону про "Земельний кодекс України".

2.4. Розміщення сільськогосподарських підприємств не допускається:

- на територіях, де залягають корисні копалини, без погодження з органами Державного гірничого нагляду;
- в небезпечних зонах відвалу гірських порід вугільних та сланцевих шахт і збагачувальних фабрик;
- в зонах сільових потоків, сніжних лавин та зсувів, що можуть загрожувати забудові, життю працюючих та експлуатації підприємств, будівель та споруд;
- в першому, другому та третьому поясах зон санітарної охорони джерел водопостачання поселень згідно з "Положенням про порядок проектування та експлуатації зон санітарної охорони джерел водопостачання й водопроводів господарсько-питного призначення" N 2640-82 не дозволяється розміщення тваринницьких ферм, птахофабрик, тепличних підприємств, відкритих майданчиків для автомашин та сільськогосподарських ремонтних майстерень, складів мінеральних добрив та отрутохімікатів, а також складів пально-мастильних матеріалів, кладовищ, скотомогильників, полів зрошення та фільтрації.

2.5. Розміщення сільськогосподарських підприємств не допускається:

- в першій та другій зонах санітарної охорони курортів;
- на землях зелених зон міст, включаючи землі міських лісів;
- на земельних ділянках, забруднених органічними та радіоактивними речовинами до закінчення терміну, встановленого санітарно-епідеміологічною та ветеринарною службами;
- на землях заповідників, заказників;
- в зонах охорони пам'ятників історії та культури в сельбищній зоні поселень.

2.6. Розміщення будівель, споруд і комунікацій сільськогосподарських підприємств в першій, другій та третій зонах округів санітарної охорони курортів допускається згідно з вказівками ДБН [360-92](#) та при умові погодження проекту з місцевими органами влади, санітарно-епідеміологічною службою та курортним управлінням, якому належить курорт.

2.7. Вибір майданчиків під будівництво сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд повинен бути обґрунтований техніко-економічними підрахунками на основі результатів розгляду варіантів можливого їх розміщення з урахуванням найбільш економічного використання земель та відшкодування збитків, заподіяних вилученням землі та втрат сільськогосподарського виробництва, пов'язаних з вилученням сільськогосподарських угідь.

При розміщенні сільськогосподарських підприємств та виробничих зон необхідно забезпечити їх раціональний взаємний зв'язок з метою

створення умов для мінімальних витрат часу на трудові пересування.

2.8. Територія, що призначається під будівництво сільськогосподарських підприємств, повинна мати достатні розміри для розміщення всього комплексу будівель та споруд.

Резервування земельних ділянок для розширення сільськогосподарських підприємств або об'єктів допускається, як правило, за рахунок земель, які знаходяться за межами майданчиків зазначених підприємств або об'єктів.

З цією метою при виборі майданчиків повинна передбачатися можливість додаткового відведення суміжних земельних ділянок у встановленому порядку.

Резервування земельних ділянок на майданчиках сільськогосподарських підприємств допускається передбачати тільки відповідно до завдання на проектування при відповідних техніко-економічних обґрунтуваннях.

2.9. При розміщенні сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд на прибережних ділянках річок або водойм планувальні позначки майданчиків підприємств повинні прийматися не менше ніж на 0,5 м вище за розрахунковий рівень води з урахуванням підпору та ухилу водотоку, а також розрахункової висоти хвилі та її нагону.

Для підприємств з терміном експлуатації більш як 10 років за розрахунковий рівень слід приймати вищий рівень води з можливим повторенням один раз за 50 років, а для підприємств з терміном експлуатації не більше 10 років – раз в 10 років.

Будівництво на ділянках з частішим повторенням вищого рівня дозволяється при відповідному техніко-економічному обґрунтуванні та за умови зведення необхідних споруд по захисту підприємств від затоплення.

Вимоги цього пункту не розповсюджуються на сільськогосподарські підприємства, будівлі та споруди, що допускають згідно з умовами експлуатації короткострокове затоплення. При цьому необхідно дотримуватися вимог по захисту водойм від забруднення. Біля річок та водойм слід передбачати під'їзди (ділянки) і пірси для забирання води пожежними автомашинами.

Прибережні смуги річок встановлюються по обох берегах річок уздовж урізу води за ширишки:

- для річок завдовжки понад 100 км – до 100 м;
- для річок завдовжки 50-100 км – до 50 м;
- для річок завдовжки до 50 км – не менше 20 м.

Уздовж берегів водойм прибережні смуги встановлюються завширшки не менше 20 м від урізу води. Розміри водоохоронних зон треба приймати згідно з ДБН [360-92](#) п. 10.17.

У водоохоронних зонах прибережних смуг забороняється розміщення полігонів для твердих побутових відходів та неутилізованих відходів, складів нафтопродуктів.

2.10. При розміщенні сільськогосподарських підприємств на прибережних ділянках водойм та при відсутності безпосередніх зв'язків підприємств з ними слід передбачати незабудовану берегову смугу завширшки до 100 м залежно від довжини річки, але не менше 40 м.

2.11. При розміщенні складів мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин повинні бути проведені заходи, що виключають попадання шкідливих речовин у водойми, ґрунт і атмосферне повітря.

Склади мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин слід розміщувати на відстані не менше 2 км від рибогосподарських водойм. В разі особливої необхідності допускається зменшення або збільшення відстані за умови погодження її з органами, що забезпечують охорону рибних запасів.

На збільшення або зменшення відстані від складів мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин до рибогосподарських водойм розробляються техніко-економічне та гігієнічне обґрунтування.

Відстані від складів мінеральних добрив та пестицидів до сільськогосподарських підприємств, поверхневих водних об'єктів, джерел централізованих систем водопостачання, водопровідних споруд приймаєти згідно з СНиП П-108-78, а межі зон санітарної охорони поверхневих та підземних джерел водопостачання, майданчиків водопровідних споруд, водогонів та санітарні заходи на території зон поверхневих та підземних джерел водопостачання слід встановлювати згідно з СНиП [2.04.02-84](#).

2.12. При розміщенні сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд в районі розміщення радіостанцій, складів вибухових речовин, матеріалів і виробів на їх основі, сильно діючих отруйних речовин та інших підприємств та об'єктів спеціального призначення відстань від підприємств, що проектується, до вказаних об'єктів слід приймати згідно з відповідними нормативами, затвердженими в установленому порядку.

2.13. Розміщення сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд в районах розташування діючих та заново запроектованих аеропортів та аеродромів дозволяється за умови додержання вимог Повітряного кодексу України.

Погодженню підлягає розміщення будівель та споруд, повітряних ліній зв'язку та високовольтних ліній електропередачі, які заплановано збудувати, на відстані до 10 км від межі аеродрому; будівель та споруд, повітряних ліній зв'язку та високовольтних ліній електропередачі, абсолютна позначка верхівки яких перебільшує абсолютну позначку аеродрому на 50 м та більше, які заплановано збудувати, на відстані від 10 до 30 км від межі аеродрому.

2.14. Сільськогосподарські підприємства, що виділяють в атмосферу значну кількість диму, пилу або хімічних речовин неприємного запаху та речовин, шкідливих для організму людини, недопустимо розміщувати в замкнених долинах, котлованах, біля підніжжя гір та інших територіях, не забезпечених природним провітрюванням. Склади горючих рідин (мастил) необхідно розміщувати на нижчих по рельєфу місцевостях, а також з урахуванням рози вітрів по відношенню до котельних на твердому паливі.

Сільськогосподарські підприємства необхідно розміщувати підвітряно по відношенню до житлової забудови, лікувальних та дитячих закладів, підприємств по переробці продукції.

2.15. Сільськогосподарські підприємства, будівлі та споруди, що мають технологічні процеси, які є джерелом виділення в навколишнє середовище хімічних та біологічних компонентів і шуму, шкідливого для організму, повинні відокремлюватись санітарно-захисними зонами від житлових і громадських будинків. Розміри санітарно-захисних зон належить приймати згідно з обов'язковим додатком 1 та санітарними нормами проектування промислових підприємств. Території санітарно-захисних зон не виключаються із землекористування і повинні бути використані для потреб сільського господарства тільки при погодженні з органами санітарного та ветеринарного нагляду.

2.16. В санітарно-захисних зонах дозволяється розміщувати:

- підприємства, окремі будівлі та споруди з виробництвом меншого класу шкідливості, ніж виробництво, для якого встановлена санітарно-захисна зона, за умови аналогічного характеру шкідливості;
- лазні, пральні, гаражі, склади, сховища (крім громадських і спеціалізованих продовольчих);
- будинки управління та конторські приміщення, крамниці, підприємства громадського харчування, медпункти, дослідні лабораторії, пов'язані з обслуговуванням підприємства, що проектується, та також підприємств, що розміщені поряд;
- стоянки громадського та приватного транспорту, місцеві та транзитні комунікації, ЛЕП, водопровідні та каналізаційні

насосні станції, підземні резервуари, розсадники рослин для озеленення підприємства і санітарно-захисної зони.

2.17. Для санітарно-захисних зон завширшки понад 100 м з боку сельбищної зони повинні передбачатись смуги деревно-чагарникових зелених насаджень завширшки не менше 50 м, а при ширині зони від 50 до 100 м ширина смуги повинна бути не менше 20 метрів.

2.18. В санітарно-захисній зоні не допускається розміщення житлових будинків, дитячих дошкільних закладів, шкіл, лікувально-профілактичних та оздоровчих закладів загального користування, установ відпочинку, спортивних споруд, садів, парків, садівничих товариств та городів.

На території санітарно-захисної зони не допускається розміщувати підприємства, виробничі будівлі та споруди в тих випадках, коли виробничі шкідливості, що виділяються одним із підприємств, можуть зашкодити здоров'ю працюючих або призвести до псування матеріалів, обладнання та готової продукції іншого підприємства, а також коли це призводить до збільшення концентрації шкідливостей в зоні житлової забудови вище дозволених рівнів, встановлених санітарними нормами проектування промислових підприємств.

2.19. Траси ліній електропередачі, зв'язку та інших лінійних споруд повинні проходити, як правило, по межах сівозмін, вздовж шляхів, лісонасаджень, існуючих мереж з таким розрахунком, щоб забезпечити вільний доступ до комунікацій з території, не зайнятої сільськогосподарськими угіддями. При прокладенні трас електропередачі над та поблизу будівель та споруд слід враховувати вимоги Правил улаштування електроустановок (ПУЕ).

3. ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ ВИРОБНИЧИХ ЗОН СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ ТА ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Генеральні плани виробничих зон сільських поселень та генеральні плани сільськогосподарських підприємств повинні мати раціональне планування з метою створення сприятливих умов для сільськогосподарського виробництва, праці та відпочинку працюючих і населення, яке мешкає в цій місцевості, при мінімальних капітальних інвестиціях та експлуатаційних витратах.

3.2. Генеральні плани виробничих зон сільських поселень складаються, як правило, разом з розробкою проектів планування та забудови цих поселень.

3.3. Генеральні плани конкретних сільськогосподарських підприємств розробляються на основі раніше складеного генерального плану виробничої зони сільського поселення, розробленого на підставі схеми або проекту районного планування.

Якщо для даного сільського поселення генеральний план (або проект планування та забудови) виробничої зони не розроблявся, або був розроблений, але не відповідає сучасним вимогам, розробляється безпосередньо генеральний план конкретного сільськогосподарського підприємства в поєднанні з навколишнім плануванням та забудовою і врахуванням перспективного розвитку цієї території.

3.4. При розробці генеральних планів виробничих зон сільських поселень та генеральних планів сільськогосподарських підприємств слід передбачати:

- планувальний зв'язок виробничої та сельбищної зон. Зонування виробничої території на окремі її види: виробничу основну, складську, адміністративну та ін.;
- максимальну кооперацію сільськогосподарських та промислових підприємств на єдиній земельній ділянці та організацію загальних об'єктів підсобного та обслуговуючого призначення;

- розміщення підприємств, будинків та споруд з дотриманням мінімальних, зооветеринарних, санітарних та протипожежних розривів між ними та з максимально можливим блокуванням будівель та споруд;
- створення єдиного архітектурного ансамблю з урахуванням природно-кліматичних, геологічних та інших місцевих умов;
- задоволення комплексних технологічних та інженерно-технічних умов;
- надійний захист навколишнього середовища (грунту, атмосферного повітря, підземних вод, поверхневих водойм тощо) від хімічного та біологічного забруднення виробничими відходами і викидами в атмосферу та захист від шуму;
- можливість розширення виробничої зони на перспективу;
- високу техніко-економічну ефективність планувальних рішень;
- виконання будівельно-монтажних робіт індустріальними методами;
- можливість будівництва і введення підприємства та окремих об'єктів в експлуатацію пусковими комплексами;
- відновлення земель, порушених при будівництві, та збереження і подальше використання знятого родючого шару ґрунту.

3.5. При розробці генеральних планів виробничих зон сільських поселень, що реконструюються, та генеральних планів сільськогосподарських підприємств, що підлягають реконструкції, слід передбачати:

- концентрацію виробничих об'єктів на одній земельній ділянці;
- планування та забудову виробничих зон з виявленням земельних ділянок для розширення сільськогосподарських підприємств, що реконструюються, та розміщення нових сільськогосподарських підприємств;
- максимальне використання існуючих основних виробничих фондів, будівель, споруд, інженерних мереж та елементів благоустрою;
- ліквідацію малодіяльних під'їзних шляхів;
- ліквідацію невеликих та застарілих підприємств і об'єктів, які не мають земельних ділянок для подальшого розвитку, а також підприємств і об'єктів, в яких відпала потреба, або які мають негативний вплив на сільбищну зону, сусідні підприємства та навколишнє середовище;
- послідовну ліквідацію виробничих центрів, які за своїм розміщенням та технології не відповідають санітарно-гігієнічним умовам та протипожежним нормам;
- обов'язкову рекультивацию земельних ділянок ліквідованих підприємств та об'єктів;
- покращення благоустрою виробничих територій та санітарно-захисних зон, підвищення архітектурного рівня забудови;
- організацію майданчиків для стоянки автомобільного транспорту;
- техніко-економічну ефективність планувальних рішень.

3.6. Для сільськогосподарських підприємств, що підлягають реконструкції та виділяють виробничі шкідливості, необхідно передбачати впровадження більш досконалої технології виробництва, використання більш ефективних методів та установок для уловлювання виробничих викидів та утилізації гною.

3.7. Території виробничих зон, як правило, не повинні розділятися на окремі ділянки залізницею або автомобільними шляхами загальної мережі, а також річками.

На окремих відособлених земельних ділянках виробничих зон сільських поселень слід розміщувати підприємства та об'єкти, санітарно-захисна зона яких перевищує 500 метрів.

3.8. Тваринницькі, птахівницькі, звірівницькі ферми, ветеринарні заклади та підприємства по виробництву молока, м'яса та яєць на промисловій основі слід розміщувати з підвітряного боку по відношенню до інших сільськогосподарських об'єктів та сільбищної зони з

урахуванням річної рози вітрів.

Склади мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин слід розміщувати з підвітряного боку по відношенню до житлових, громадських та виробничих будівель з урахуванням річної рози вітрів.

Споруди систем видалення, обробки, зберігання, обеззаражування, підготовки та використання гною, гнойових стоків та посліду слід розміщувати по відношенню до тваринницьких будівель і житлової забудови з підвітряного боку до пануючих напрямків вітру, а також нижче водозабірних споруд. При цьому слід дотримуватись санітарно-захисних зон у відповідності з обов'язковим додатком 4.

3.9. Сільськогосподарські підприємства, будівлі та споруди, які розміщуються у виробничих зонах сільських поселень, слід об'єднувати за виробничими принципами, однаковими для цих підприємств, а також санітарними, зооветеринарними, протипожежними вимогами, вантажопотоками, видами обслуговуючого транспорту, споживання води, пару, електроенергії.

При цьому формуються ділянки: основних підприємств, загальних об'єктів підсобних виробництв, складських споруд.

3.10. Генеральні плани сільськогосподарських підприємств та генеральні плани виробничих зон повинні передбачати чітке зонування території на тваринницьку, кормову, складську, зону переробки та зберігання продукції, адміністративно-побутову зону і інше. Розподіл на вказані зони може уточнюватись з урахуванням конкретних умов будівництва та виробництва.

3.11. Адміністративні приміщення доцільно блокувати в єдиному будинку адміністративно-господарського призначення з лабораторіями та санітарно-побутовими приміщеннями (сан-пропускником).

Адміністративно-побутові та підсобно-допоміжні будинки та споруди розміщуються в окремій підзоні.

3.12. Головний вхід на сільськогосподарське підприємство належить передбачати з боку основного підходу або під'їзду.

При декількох прохідних їх належить розміщувати на відстані не більше 1,5 км одна від одної з урахуванням зупинок громадського пасажирського транспорту.

Біля прохідних слід передбачати майданчики з розрахунку 0,15 м² на 1 працюючого (в найбільшу зміну).

Майданчики при головних прохідних повинні бути оформлені квітниками, декоративними ліхтарями та іншими елементами малих архітектурних форм.

На території сільськогосподарських підприємств необхідно передбачати відкриті впорядковані майданчики для відпочинку працюючих з розрахунку 1 м² площі на 1 працюючого в найбільшу зміну.

3.13. Майданчики для паркування автотранспорту, що належить громадянам, слід передбачати: на першу чергу - 7 автомобілів, на розрахунковий період - 10 автомобілів на 100 працюючих у двох суміжних змінах. Розміри земельних ділянок вказаних майданчиків слід приймати з розрахунку 25 м² на 1 автомобіль.

3.14. Планувальне рішення та орієнтація будівель та споруд сільськогосподарських підприємств приймаються згідно з нормами технологічного проектування.

3.15. Будівлі з поздовжніми аераційними ліхтарями та будинки з отворами в стінах, які використовуються для аерації приміщень, слід орієнтувати поздовжньою віссю перпендикулярно або під кутом не менше 45 град. до переважного напрямку вітру в літній період.

3.16. В районах з сніговим покривом більше 50 см на зиму необхідно передбачати наскрізне провітрювання території підприємств.

Для цього проїзди, повздовжні вісі великих будівель і споруд та ліхтарі (крім аераційних) слід розмішувати паралельно або під кутом не більше 45 град. до переважного напрямку вітрів в зимовий період.

3.17. Ветеринарні заклади (за винятком ветсанпропускників), котельні, гноєсховища відкритого типу слід розмішувати з повітряного боку по відношенню до тваринницьких, птахівничих та звірівничих будівель та споруд.

3.18. Теплиці та парники слід розмішувати, як правило, на південних або південно-східних схилах з найвищим рівнем ґрунтових вод не менше як 1,5 м від поверхні землі. При плануванні земельних ділянок теплиць та парників потрібно дотримуватись таких вимог:

- основні споруди повинні групуватись відповідно до функціонального призначення (теплиці, парники, майданчики з ґрунтом, що обігріваються), при цьому повинна передбачатися система проїздів та проходів, що забезпечує необхідні умови для механізації трудомістких процесів;
- в разі відсутності природного захисту теплиць та парників від зимових вітрів слід передбачати сніго- та вітрозахисні смуги.

3.19. Склади та сховища сільськогосподарської продукції слід розмішувати на добре провітрюваних земельних ділянках з найвищим рівнем ґрунтових вод не менше 1,5 м від поверхні землі.

3.20. Будівлі та споруди з виробництвами категорії А, Б та В, а такожклади мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин слід розмішувати з підвітряного боку (згідно з середньорічною розою вітрів) по відношенню до інших виробничих будівель та споруд.

При проектуванні тваринницьких, птахівничих та звірівничих підприємств розміщення кормоцехів та складів грубих кормів слід робити згідно з відповідними нормами технологічного проектування.

3.21. Будівлі та споруди повинні бути простої форми, які дають змогу широкого застосування індустріальних методів будівництва.

3.22. Генеральні плани сільськогосподарських підприємств можуть вирішуватись (відповідно до прийнятих будівель та споруд) в павільйонній забудові окремими будівлями, в забудові блокованими та кооперативними будівлями, з застосуванням моноблоків, а також в одноквартирній багатопверховій забудові.

Вирішальними при прийнятті об'ємно-планувальних рішень є економічна та функціонально-технологічна доцільність, порядок розміщення груп приміщень та характер їх взаємозв'язку, потужності, конкретні умови розміщення на ділянці, конструктивні та будівельні можливості.

Допускається змішаний тип забудови (павільйонний та багатопверховий, павільйонний та частково зблокований тощо).

3.23. З метою зниження вартості будівництва, економії землі, підвищення щільності забудови та скорочення комунікацій виробничі і допоміжні будівлі та споруди сільськогосподарських підприємств рекомендується блокувати, якщо це не вступає в протиріччя з умовами технологічного процесу, технікою безпеки, ветеринарно-зоотехнічними, санітарними та протипожежними правилами.

3.24. Вибирати варіант блокування будівель основного та допоміжного призначення слід керуючись такими принципами:

- функціональності - блокуються ті будівлі, які пов'язані функціонально між собою;
- компактності - блокуються будівлі, що розміщуються на генеральному плані близько одна до одної, та мають однакові об'

- емно-планувальні характеристики;
- зонування - в межах будівель, які блокуються, розміщують приміщення певного призначення.

3.25. Вигульні майданчики в усіх випадках не рекомендується розміщувати з північного боку будівлі.

3.26. Будівлі, які утворюють напівзамкнені подвір'я, дозволяється застосовувати у тому випадку, коли інші планувальні рішення не можуть бути прийняті за умовами технології.

Напівзамкнені подвір'я слід розміщувати довгою стороною паралельно переважному напрямку вітрів або з відхиленням не більше як на 45 град., при цьому відкрита сторона подвір'я будівель П-подібної форми повинна бути направлена на повітряний бік переважного напрямку вітру. Ширина напівзамкненого подвір'я повинна бути не менше 12 м.

Примітки:

1. Напівзамкненим вважається подвір'я, утворене трьома прилеглими одна до одної будівлями, що мають відношення глибини до ширини більше одиниці.
2. Будівлі в 2 поверхи і більше, що утворюють напівзамкнені подвір'я з відношенням глибини до ширини більше 3, а також в разі можливостей накопичення на подвір'ї шкідливих речовин в кількостях, що перевищують допустиму нормативну концентрацію, повинні мати відкритий отвір завширшки не менше 4 м та заввишки не менше 4,5 м, який має бути розміщений навпроти незабудованого боку подвір'я.

3.27. Будівлі, що утворюють замкнені з усіх боків подвір'я, дозволяється застосовувати тільки при наявності технологічних та планувальних обґрунтувань за таких умов:

- а) ширина подвір'я повинна бути не менше найбільшої висоти частини будівлі, що утворює двір, але не менше 18 м;
- б) з двох протилежних боків подвір'я повинні передбачатися відкриті проїзди завширшки не менше 4 м та заввишки не менше 4,5 м.

3.28. В замкнених та напівзамкнених подвір'ях передбачати прибудови до будівель, а також розміщувати окремі будівлі або споруди, як правило, не дозволяється.

У виняткових випадках, при відповідному обґрунтуванні, дозволяється влаштовувати в цих подвір'ях прибудови з виробництвами, що не виділяють шкідливих речовин та за умови, що вони будуть займати не більше 25% довжини стіни, а ширина подвір'я на місці прибудови буде не менше найбільшої висоти навпроти розміщеної будівлі, але не менше протипожежної відстані.

3.29. Трансформаторні підстанції та розподільчі пункти з напругою 6-10 кВ, вентиляційні камери та установки, насосні перекачки негорючих рідин, проміжні видаткові склади, крім складів горючих та легкозаймистих рідин і газів, слід проектувати, як правило, вбудованими у виробничі будівлі або прибудованими до них.

3.30. Розбивочні вісі протилежних будов, які розміщені на території підприємства, як правило, повинні збігатися.

3.31. Пожежні депо слід розміщувати на окремих ділянках з виїздом на шляхи загальної мережі, причому виїзди з пожежних депо не повинні перетинати скотопрогони.

Пожежні депо, як правило, повинні обслуговувати виробничу та сельбищну зони сільського поселення.

Місце розміщення пожежного депо слід вибрати з розрахунку радіусу обслуговування: підприємств з переважаючими в них виробництвами категорій А, Б та В - 2 км; Г, Д - 4 км, а сельбищної зони по-

селення - 3 км.

В разі перевищення вказаного радіусу на майданчиках сільсько-господарських підприємств необхідно передбачати пожежний пост на 1 автомашину. Пожежний пост може бути вбудований у виробничу або підсобну будівлю.

3.32. Розміри земельних ділянок пожежних депо та постів слід приймати відповідно до нормативів проектування генеральних планів промислових підприємств.

3.33. Відстань від робочих місць на відкритому повітрі або в неопалюваному приміщенні до санітарно-побутових приміщень не повинна перевищувати 500 м.

3.34. Відстані між будівлями та спорудами сільськогосподарських підприємств в залежності від ступеня їх вогнестійкості слід приймати згідно з обов'язковим додатком 6.

3.35. Для селянських (фермерських) господарств та для державних і колективних підприємств встановлюються санітарно-захисні зони з обов'язковим додатком 1.

При цьому санітарно-захисна зона для підприємств змішаного типу приймається більшою з тих, що потребують окремі типи тваринницьких будівель або окремі виробництва, але не менше як 100 м від поселень.

В генеральних планах селянських (фермерських) господарств рекомендується вирішувати комплексно виробничу та житлову зони.

При утриманні в селянських (фермерських) господарствах разом поголів'я великої рогатої худоби, свиней, овець та інших тварин в одній будівлі генеральні плани повинні передбачати розподіл приміщень на ізольовані секції для окремих тварин згідно з принципом "все вільно-все зайнято". При вигульному утриманні птиці відстань до тваринницьких приміщень повинна бути 100 м, при клітковому утриманні - 50 м.

Не дозволяється блокування фермерських житлових приміщень з виробничими фермерськими приміщеннями.

3.36. Санітарно-захисна зона від гноєсховищ фермерських господарств приймається такою, як від тваринницьких ферм (у складі якої є гноєсховище) відповідної потужності згідно з обов'язковим додатком 1.

4. В'ЇЗДИ ТА ВНУТРІШНЬОМАЙДАНЧИКОВІ ШЛЯХИ

4.1. Транспортні зв'язки виробничої зони сільських поселень та окремих сільськогосподарських підприємств слід передбачати у відповідності зі схемою районного планування, розвитку внутрішньогосподарських шляхів, внутрішньогосподарського землевпорядкування та генеральним планом сільського поселення.

Мережею шляхів забезпечуються транспортні зв'язки виробничої зони з сільбищною зоною, а також з сільськогосподарськими угіддями та іншими об'єктами сільськогосподарського призначення.

4.2. Вибір транспорту слід проводити на основі техніко-економічних розрахунків, віддаючи перевагу безрейковому транспорту.

4.3. Залізничні під'їзні шляхи підприємств розмішувати в межах сільбищної зони сільських поселень не дозволяється.

4.4. Відстані від будівель та споруд сільськогосподарських підприємств до осі залізничної колії загальної мережі повинні прийматися згідно з відповідними нормами технологічного проектування, але не менше:

- від будівель та споруд I, II, IIIa ступенів вогнестійкості - 40 м;

- від будівель та споруд III ступеня вогнестійкості - 50 м;
- від будівель та споруд IIIБ, IV, IVa та V ступенів вогнестійкості - 60 м.

4.5. Відстань від будівель та споруд до осі внутрішньомайданчикових залізничних шляхів приймається згідно з таблицею 4.1.

Таблиця 4.1

Відстань,	
м	м
Будівлі та споруди	Колія 1520 м Колія 750
1. Зовнішні межі стін або виступаючих частин будівель - плястрів, контрфорсів, тамбурів, сходів тощо:	
а) при відсутності виходів з будівель залізничних і (ГОСТ 9238-83) (9720-76)	Згідно з габаритом
б) при наявності виходів з будівель	6 5
в) при наявності виходів з будівель та влаштуванні огорожі (завдовжки не менше 10 м), які розміщені між виходами з будівель та залізничною колією паралельно стінам будівель	4,1
3,5	
2. Склад круглого лісу місткістю менше 10000 м3	5
4,5	
3. Колони, бункери, естакади, розташовані окремо, тощо; навантажувальні споруди,	

платформи, рампи, склади тари, зливні споруди	За габаритом наближення
бу-	
і зсипні пункти тощо; огорожі, опори	дівель до залізничних
колій	
шляхопроводів, контактної мережі, повітряних	
ліній зв'язку та СЦБ, повітряні трубопроводи	

--	
4. Те саме, в умовах реконструкції на перегонах	
та станціях	Те
саме	

ПРИМІТКА. Зовнішню огорожу майданчиків підприємств, для яких потрібна спеціальна охорона, слід розмішувати на відстані не менше як 5 м від осі залізничної колії.

4.6. Внутрішньомайданчикові автомобільні шляхи слід проектувати виходячи з рельєфу місцевості та технологічних вимог по прямокутній замкнутій (кільцевій), тупиковій або змішаній схемах. На великих сільськогосподарських підприємствах перевагу треба віддавати схемам шляхів з кільцевим рухом транспортних засобів.

При влаштуванні тупикових шляхів повинні бути передбачені в кінці тупика майданчики для розвороту транспортних засобів розміром не менше 15-25 м або грушовидні та у вигляді петлі об'їзду радіусом не менше 12 м. Для великогабаритних сільгоспмашин розміри майданчиків повинні бути збільшені до розмірів, які забезпечують розворот розрахункових транспортних засобів.

4.7. Ширину проїзної частини та узбіччя внутрішньомайданчикових шляхів слід приймати в залежності від призначення шляхів та організації руху транспортних засобів згідно з таблицею 4.2.

Таблиця 4.2

П а р а м е т р и	Значення параметрів, м, для шляхів	
	основних, виробничих	допоміжних
Ширина проїжджої частини при русі транспортних засобів:		
двобічному	6	-
одnobічному	4,5	3,5

- 12 -

Продовження таблиці 4.2

П а р а м е т р и	Значення параметрів, м, для шляхів	
	основних, виробничих	допоміжних
Ширина узбіччя	1,0	0,75
Ширина укріплення узбіччя	0,5	0,5

ПРИМІТКА.

Ширину проїжджої частини виробничих шляхів допускається приймати:

- 3,5 м з узбіччями, укріпленими на повну ширину, - в обмежених умовах існуючої забудови, а також з узбіччями, укріпленими згідно з таблицею 4.2, при кільцевому русі, відсутності зустрічного руху та обгону транспортних засобів;
- 4,5 м з одним укріпленням узбіччям завширшки 1,5 м та бортовим каменем з іншого боку, - при можливості зустрічного руху або обгону транспортних засобів та необхідності влаштування одnobічного тротуару. Проїжджу частину шляху з боку кожного бортового каменя слід додатково розширювати не менше як на 0,5 м.

4.8. Ширину проїздів на території сільськогосподарських підприємств належить приймати з умов найбільш компактного розміщення транспортних та піших шляхів, інженерних мереж, смуг озеленення. При цьому слід враховувати можливості снігових заносів шляхів.

4.9. Господарські проїзди, на яких здійснюється прогін худоби та проїзд вантажного транспорту до присадибних ділянок, повинні мати смугу руху 4,5 м.

4.10. Радіуси кривих у плані по осі проїжджої частини слід приймати в залежності від типу технологічного транспорту, але не менше 60 м без влаштування виражів та перехідних кривих.

При русі автомобілів та тракторів з напівпричепами, з одним або двома причепами радіус кривої допускається зменшувати до 30 м, при русі поодиноких транспортних засобів - до 15 м.

Розширення проїжджої частини шляху на кривій у плані встановлюється:

- при радіусі по осі шляху 15 м - 3,5 м;
- при радіусі по осі шляху 30 м та з рухом тягачів з напівпричепами - 2,6 м.

Радіуси кривих по межі проїжджої частини та їх розширення біля в'їздів у виробничі будівлі встановлюється в залежності від розрахункового типу рухомого складу.

4.11. Поперечні ухили проїжджої частини при двосхилому поперечному профілю слід призначати в залежності від типу шляхового покриття згідно з таблицею 4.3.

Таблиця 4.3

Типи дорожнього покриття	Поперечний ухил проїжджої частини, %
Капітальні з покриттям:	
асфальтобетонним та цементобетонним	15-20
інших видів	20-25
Полегшені	25-30
Перехідні	30-35
Нижчі	35-40

Поперечні ухили узбіччя слід приймати на 10-20% більше поперечних ухилів проїжджої частини.

4.12. Ширину воріт для в'їздів на територію сільськогосподар-

ських підприємств слід приймати на 1,5 м більше ширини, прийнятої для цих підприємств типів автомобілів або сільськогосподарських машин, але не менше 4,5 м, а ширину воріт для залізничних в'їздів приймати:

- для колії 1520 мм - згідно з ГОСТом [9238-83](#);
- для колії 750 мм - згідно з ГОСТом [9720-76](#).

4.13. Вводи залізничних колій в будівлі сільськогосподарських підприємств, як правило, повинні бути тупиковими. Наскрізні залізничні вводи допускаються тільки при відповідному обґрунтуванні. В разі вводу залізничних колій в будівлі необхідно влаштовувати перед ворітьми пряму горизонтальну ділянку завдовжки не менше найдовшого вагона або локомотива. В умовах реконструкції сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд довжину цієї ділянки дозволяється зменшувати до 2 м, передбачаючи в необхідних випадках розширення воріт будівлі з урахуванням забезпечення габариту наближення будівлі. В'їзд тепловозів та локомотивів в середину складів з категорією виробництва по пожежній небезпеці "А", "Б" та "В" не допускається.

4.14. Відстань від будівель та споруд до краю проїжджої частини автомобільних шляхів слід приймати згідно з таблицею 4.4.

Таблиця 4.4

Будівлі та споруди	Відстань, м
1. Зовнішні межі стін будівель:	
а) в разі відсутності в'їзду в будівлю та при довжині будівлі до 20 м	1,5
б) те саме, більше як 20 м	3
в) в разі наявності в'їзду в будівлю для електрокар, автокар, автотранспорту, автонавантажувачів та двоосних автомобілів	8
г) в разі наявності наявності в'їзду в будівлю триосних автомобілів	12
2. Огорожа майданчиків підприємства	1,5
3. Огорожа опор естакад, освітлювальних стовпів, щогол та інших споруд	0,5
4. Огорожа частини підприємства, що охороняється	5
5. Осі паралельно розміщених шляхів колії 1520 мм	3,75
6. Те саме, колії 750 мм	3

4.15. До будівель та споруд по всій їх довжині повинен бути забезпечений вільний під'їзд з твердим покриттям пожежних машин: з одного боку будівлі або споруди - при ширині їх до 18 м та з двох боків - при ширині більше як 18 м.

Відстань від межі проїжджої частини шляхів або спланованої поверхні, що забезпечує під'їзд пожежних машин до будівель та споруд, повинно бути не більше як 25 м, а до багатопверхових - не більше як 8 м.

4.16. До водойм, які є джерелом протипожежного водопостачання, а також до градирень, бризкальних басейнів та інших споруд, вода з яких може бути використана для тушіння пожежі, слід передбачати під'їзди з майданчиками для розвороту транспорту розміром не менше

12 м x 12 м.

4.17. Відстань між будівлями та спорудами сільськогосподарських підприємств в залежності від ступеня їх вогнестійкості слід приймати згідно з обов'язковими додатками 6 та 7.

4.18. Відстань між будівлями, які освітлюються через вікна, повинна бути не менше найбільшої висоти (до верху карнизу) будівель, розміщених навпроти.

4.19. Перехрещення на майданчиках сільськогосподарського підприємства транспортних потоків готової продукції, кормів, посліду та гною не допускається.

4.20. На генеральному плані сільськогосподарських підприємств, площа яких перевищує 5 га, потрібно передбачати не менше двох в'їздів, відстань між якими по периметру огорожі повинна бути не більше 1500 м.

4.21. При використанні відходів виробництва при будівництві шляхів слід враховувати їх можливу агресивність та токсичність по відношенню до навколишнього середовища. застосування таких відходів повинно узгоджуватися з санітарно-епідеміологічною та іншими контрольними службами.

4.22. Траси шляхів, по можливості, слід прокладати по межах полів сівозмін та межах угідь господарств.

4.23. При розробці генеральних планів сільськогосподарських підприємств слід передбачати заходи по запобіганню забрудненню навколишнього середовища шкідливими хімічними сполуками (CO, P_i та ін.) від діючого автотранспорту.

4.24. Внутрішньогосподарські автомобільні шляхи та автомобільні шляхи і тротуари сільськогосподарських підприємств слід проектувати згідно з вказівками цього розділу та відповідно до СНиП 2.05.II-83.

5. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТЕРИТОРІЇ ТА ІНЖЕНЕРНІ МЕРЕЖІ

5.1. Інженерна підготовка території виробничих зон сільських поселень, сільськогосподарських підприємств та селянських господарств містить комплекс технічних заходів по приведенню природних умов території в стан, що задовольняє потреби будівництва та експлуатації сільськогосподарських підприємств, а також санітарно-гігієнічні вимоги.

Інженерну підготовку території слід передбачати з урахуванням інженерно-геологічних умов, рішень генерального плану сільських поселень, призначення окремих будівель і споруд, розміщених на території підприємства, або передбачених для будівництва, їх об'ємно-планувальних рішень.

5.2. Основними видами інженерної підготовки території є: вертикальне планування, відведення поверхневих вод, пониження рівня ґрунтових вод, захист території від затоплення та підтоплення, захист від зсувів та сільових потоків, а також доведення території до належних санітарно-інженерних умов.

5.3. При проведенні вертикального планування проектні позначки території слід визначати виходячи з умов максимального збереження природного рель'єфу, ґрунтового покриву та існуючих зелених насаджень, відводу поверхневих вод із швидкостями, які виключають можливість ерозії ґрунту, мінімальних обсягів земляних робіт з урахуванням виїмок та насипів на майданчику будівництва.

5.4. Суцільне вертикальне планування дозволяється робити при щільності забудови більше 25%. В інших випадках слід передбачати відбіркове вертикальне планування та виконання планувальних робіт тільки на ділянках, на яких розміщуються будівлі і споруди та проходять шляхи.

Відбіркове вертикальне планування слід передбачати також в разі наявності скельних ґрунтів, в разі потреби збереження лісу або зелених насаджень, а також при наявності несприятливих гідрогелогічних умов.

5.5. Ухил території підприємства повинен прийматися не менше 0,003 та не більше: для глинистих ґрунтів – 0,05; для піщаних – 0,03 та для ґрунтів, які легко розмиваються (лес, дрібний пісок) – 0,01.

5.6. Ухили вигульних майданчиків для тварин повинні прийматися не менше 0,02 та не більше 0,06.

5.7. Рівень чистої підлоги першого поверху в будівлях та спорудах повинен бути, як правило, на 15 см вище планувальної позначки ділянки, що прилягає до споруди.

Позначки підлоги підвальних або інших заглиблених будівель та споруд повинні бути вище рівня ґрунтових вод не менше як на 0,5 м.

При необхідності влаштування вказаних приміщень з позначкою підлоги нижче рівня ґрунтових вод слід передбачати гідроізоляцію приміщень або зниження рівня ґрунтових вод.

Необхідно врахувати можливість підвищення рівня ґрунтових вод в період експлуатації підприємства.

5.8. Позначки верху головки рейки залізничної колії, що знаходиться в будівлі, повинна бути на рівні позначки чистої підлоги будівлі.

5.9. Відведення поверхневих вод, які не забруднені збудниками інфекційних захворювань яйцями гельмінтів та шкідливими хімічними речовинами, з території сільськогосподарських підприємств слід виконувати відкритим способом по гідроізолюваних лотках та каналах. Лотки та канали слід прокладати, по можливості, вздовж автомобільних та залізничних шляхів, а також полів сівозмін на поля, на відпрацьовані кар'єри або водойми за умови їх захисту від забруднення.

Забруднені цими компонентами поверхневі води повинні направлятися в очисні споруди для очищення та знезараження відповідно до вимог ВНТП СТІП-46-9.94 та СанПіН 5.02-12/н-89.

Поверхневі води з територій пунктів хімізації, що мають тверде покриття, обов'язково повинні направлятися по лотках у спеціальні водонепроникні відстійники, в яких передбачене їх знешкодження та нейтралізація. Подальше їх використання визначається органами санітарно-епідеміологічної служби.

Поверхневі води з об'єктів, пов'язаних зі збиранням паливно-мастильних матеріалів та з миттям, ремонтом і зберіганням сільськогосподарської техніки, крім того, попередньо очищаються в грязевідстійниках та бензомаслоуловлювачах.

Подальше їх використання визначається при узгодженні з органами санепіднагляду.

5.10. Закриту систему водостоків на великих тваринницьких підприємствах допускається влаштовувати у виключних випадках при відповідних техніко-економічних обґрунтуваннях:

- при неможливості організувати відкрите водовідведення згідно з рельєфом місцевості;
- якщо проектом передбачається будівництво споруд з внутрішнім водовідведенням;
- на ділянках зі значною територією (більше 10 га) та великою щільністю забудови (більше 40%), а також насиченою мережею автопроїздів та майданчиків з твердим покриттям.

5.11. Мережу інженерних комунікацій на ділянках сільськогосподарських підприємств та виробничих зон слід проектувати як єдину систему, передбачаючи, як правило, їх спільне прокладання.

5.12. Відстань по горизонталі між підземними інженерними мережами, будівлями та спорудами слід приймати не менше ніж вказану в таблицях 5.1 та 5.2.

5.13. При проектуванні інженерних мереж належить додержуватись вимог відповідних нормативних документів.

5.14. Території сільськогосподарських підприємств та прилеглих до них сільськогосподарських угідь підлягають обов'язковому контролю на радіоактивність та забрудненість ґрунту радіонуклідами. Необхідно провести лабораторний контроль за станом джерел водопостачання та водойм на наявність радіоактивних речовин.

В разі забруднення території радіоактивними речовинами майданчики під будівництво сільськогосподарських підприємств вибираються з урахуванням ступеня накопичення радіоактивних речовин у навколишньому середовищі, особливо в ґрунті, радіонуклідів, деяких солей важких металів тощо.

В особливих випадках слід передбачати проведення спеціальної санітарної та інженерної підготовки території до початку будівництва на ній сільськогосподарських підприємств, будівель та споруд.

5.15. Для водопостачання виробничих зон в залежності від місцевих умов приймаються такі системи:

- господарсько-питна, виробнича і противопожежна з подачею води на зовнішнє пожежогасіння з гідрантів, встановлених на зовнішній кільцевій водопровідній мережі;
- господарсько-питна та виробнича з подачею води на зовнішнє пожежогасіння з природних та штучних водойм.

Середньодобові норми водопостачання та водовідведення сільськогосподарських підприємств визначаються нормами технологічного проектування.

Визначення джерела господарсько-питного забезпечення та його розміщення слід погоджувати з місцевими органами санітарно-епідеміологічної служби при виборі майданчика під будівництво.

ГДК шкідливих речовин в джерелах водопостачання не повинні перевищувати величин, наведених в діючих санітарних нормах.

Границі I, II та III поясів зони санітарної охорони господарсько-питного водопостачання підземних або поверхневих джерел водопостачання, а також санітарні заходи на території зон належить приймати згідно зі СНиПом [2.04.02-84](#) та діючим Положенням про порядок проектування та експлуатації зон санітарної охорони джерел водопостачання та водопроводів господарсько-питного призначення.

5.16. Розрахункові середньодобові витрати виробничих стічних вод від сільськогосподарських підприємств визначаються нормами технологічного проектування. Каналізування та очистку стічних вод сільськогосподарських підприємств слід проектувати за роздільною системою: виробничо-побутовою; гнійовою та дощовою згідно з ВНТП СГіП-46-9.94 та СНиП [2.04.03-85](#).

При проектуванні санітарно-технічних споруд комунального призначення для санітарної очистки сільськогосподарських підприємств слід керуватися діючими санітарними правилами і нормами.

Таблиця 5.1
обов'язкова

		Відстань по горизонталі, м,	
між			

мережами,																								
дрена-										кабе-														

Інженерні										жем	низь-	серед-	висо-	висо-	лями									
зов-	обо-									або	кого	нього	кого	кого	сило-	кабе-								
мережі		водо-	кана-							водо-	тиску	тиску	тиску	тиску	вими	лями								
нішня	лонка	кана-																						
		прово-	ліза-																					
стінка	без-	лами,																						
		дом	цією	стока-	до	від	від	від	всіх															
зв'яз-	каналу	кана-	туне-																					
					ми	0,005	0,005	0,3	0,6	напруг ку														
тунелю льної		лями																						
					МПа	до	до 0,6	до 1,2																
про-																								
						0,3	МПа	МПа																
кладки																								
						МПа																		

б) середнього																								
тиску																								
від 0,005																1	1,5	1,5	див. прим.2			1	1	2
1		1	2																					
до 0,3 МПа																								

в) високого																								
тиску від 0,3																1,5	2	2	див. прим.2			1	1	2
1,5		1,5	2																					
до 0,6 МПа																								

г) високого																								
тиску від 0,6																2	5	5	див. прим.2			2	1	4
2		2	4																					
до 1,2 МПа																								

5.Кабелі сило-																0,5*	0,5*	0,5*	1	1	1	2	0,1-	0,5
2		2	2																					
ві всіх напруг																								

6.Кабелі																0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	0,5	
1		1	1																					
зв'язку																								

7.Теплові																								
мережі:																								

зовнішня											
стінка каналу тунелю	1,5 2	1	1	2	2	2	4	2	1		
узбіччя											
безканальної прокладки	1,5 2	1	1	1	1	1,5	2	2	1		
-----											
8. Канали, 2 тунелі	1,5	1	1	2	2	2	4	2	1		
-----											

* Згідно з вимогами ПУЕ.
ПРИМІТКИ.

- При умові реконструкції підприємств відстань між силовими кабелями до 35 кВ та трубопроводами негорючих рідин та газів дозволяється зменшувати до 0,25 м, при цьому силові кабелі на всьому протязі зближення з підземними мережами повинні передбачатися в трубах.
При неможливості забезпечити між трубопроводами теплових мереж та електрокабелями відстаней, вказаних в табл.5.1, необхідно передбачати теплозахист трубопроводів з розрахунку, що додаткове підігрівання ґрунту в будь-який період року не перебільшує 10 оС для кабелів напругою до 10 кВ та 5 оС для кабелів напругою 20-220 кВ.
Розміщення кабелів над і під трубопроводами у вертикальній площині не дозволяється.
- Відстані від каналізації до господарсько-питного водопроводу повинні прийматися:
  - до водопроводу із залізобетонних та азбестоцементних труб, що прокладаються в глинистих ґрунтах не менше 5 м;
  - у великоуламкових та піщаних ґрунтах - не менше 10 м;
  - до водопроводу з чавунних труб діаметром до 200 мм - не менше 1,5; діаметром більше 200 мм - не менше 3 м;
  - до водопроводу з пластмасових труб - не менше 1,5 м.
 При розміщенні трубопроводів господарсько-питного водопроводу нижче трубопроводів каналізації відстань між ними, що дорівнює 1,5 та 3 м, повинна збільшуватися на різницю в позначках закладення трубопроводів. Відстань між мережами каналізації та виробничого водопроводу, незалежно від матеріалу діаметра труб, а також від номенклатури та характеристики ґрунтів, повинна бути не менше 1,5 м.
- В разі спільного розміщення в одній траншеї двох або більше газопроводів горючих газів відстань в світлі повинна бути для труб діаметром до 300 мм - не менше 0,4 м; більше 300 мм - не менше 0,5 м.
- В таблиці вказані відстані до сталевих газопроводів. Розміщення підземних газопроводів з неметалевих труб слід передбачати у відповідності з главою СНиП по проектуванню внутрішніх та зовнішніх пристроїв газопостачання.
- При розміщенні мереж в загальній траншеї відстань між ними дозволяється приймати виходячи з розмірів та розміщення

камер, колодязів та інших пристроїв, необхідності та забезпечення монтажу та ремонту мереж, а також вимог, що наведені в додатку 1.4.

6. Мінімальна відстань по горизонталі від підземного газопроводу:
  - до напірних мереж каналізації дозволяється приймати виходячи як до мереж водопроводу;
  - до зовнішньої стінки колодязів та камер дозволяється приймати не менше 0,3 м;
  - до теплових мереж безканального прокладання з попутним дренажем слід приймати аналогічно канальному прокладанню.
7. У випадках реконструкції підприємств відстані від газопроводів горючих газів з тиском до 0,6 МПа (6 кгс/см²) до водостоків самопливної каналізації дозволяється скорочувати на 50%.
8. При розміщенні інженерних мереж на різній глибині закладення наведені в таблиці відстані повинні збільшуватися в залежності від різниці в позначках закладення та номенклатури і характеристики ґрунтів.
9. Найменшу відстань від господарсько-побутової або виробничої каналізації до водяних теплових мереж у відкритих системах теплозабезпечення та теплових мереж гарячого водозабезпечення в разі їх безканального прокладання слід приймати при діаметрі труб теплових мереж: 200 мм та менше -1,5 м; більше 200 мм - 3 м.

В разі розміщення мереж каналізації вище теплових мереж вказані відстані слід збільшувати на різницю в позначках закладення.

Таблиця 5.2
обов'язкова

підземних мереж та елементів автошляхів та повітряних ліній до			Відстань по горизонталі (у світлі), м, від		
			тків автошляхів та повітряних ліній до		
фундаменти опор повітряних ліній електропередачі			фундаментів, огорож, опор,	осі за ліній	автошляхи
Інженерні мережі			фундаментів, будівель та споруд	1520мм, рей, але не менше глибини закладення	бортів цього краю зовнішньої до
1 кВ			проводів та кабелів	траншей до	бровки
зовнішнього	1	35кВ	контактної мережі	підшви	стіни, або
освітлення	до 35кВ		насыпу	укріпленої	насыпу

					та	виїмки		смуги	
					зв'язку			узбіччя	
<hr/>									
1.	Водолпровід та напірна			5	3	4	2,75	2	1
1	2	3							
	каналізація								
<hr/>									
2.	Самопливна каналізація			3	1,5	4	2,75	1,5	1
1	2	3							
	та водостоки								
<hr/>									
3.	Дренажі			3	1	4	2,75	1,5	1
1	2	3							
<hr/>									
4.	Газопроводи:								
	а) низького тиску			2	1	3,75	2,75	1,5	1
1	5	10							
	до 0,005 МПа								
	б) середнього тиску			4	1	4,75	2,75	1,5	1
1	5	10							
	від 0,005 до 0,3 МПа								
	в) високого тиску			7	1	7,75	3,75	2,5	1
1	5	10							
	від 0,3 до 0,6 МПа								
	г) високого тиску			10	1	10,75	3,75	2,5	1
1	5	10							
	від 0,6 до 1,2 МПа								
<hr/>									
5.	Теплові мережі (від								
	зовнішньої стінки ка-			2	1,5	4	2,75	1,5	1
1	2	3							
	налу, тунелю або оболо-			див.					
	нки безканального про-			прим.4					
	кладання)								
<hr/>									
6.	Силові кабелі всіх на-			0,6	0,5	3,25	2,75	1,5	1
0,5*	5*	10*							

	пруг та кабелі зв'язку													

	-----													
	7. Канали, тунелі		2		1,5		4		2,75		1,5		1	
1		2		3										

	-----													

* Відноситься тільки до відстані від силових кабелів. Відстані від кабелів зв'язку належить приймати згідно зі спеціальними нормами.

ПРИМІТКИ.

1. Для електрофікованих залізниць відстань від осі залізничної колії до силових кабелів, кабелів зв'язку та трубопроводів теплових мереж належить приймати менше 10,75 м.
В умовах реконструкції підприємств допускається зменшення відстаней, вказаних в п.6 цієї таблиці, від залізниць, трамвайних колій та автошляхів до розмірів, погоджених з організаціями, що експлуатують шляхи. При цьому кабелі на всьому протязі зближення з залізницями та трамвайними коліями повинні прокладатися в блоках або трубах. У випадках зближення кабелів з електрофікованими залізницями та трамвайними коліями труби повинні бути з ізоляцією (асбоцементні, промазані гудроном або бітумом тощо).
2. Відстані від водопроводу та напірної каналізації до зовнішньої поверхні підземних резервуарів може бути зменшена до 3 м, а до фундаментів будівель та інших споруд - до 3 м за умови прокладання водопроводу у футлярі. Відстань від водопроводу та напірної каналізації до фундаментів шляхопроводів та тунелів для автомобільних шляхів допускається приймати рівною 2 м за умови прокладання вказаних трубопроводів на глибині вище 0,5 м основи шляхопроводів та тунелів.
3. Відстань від теплових мереж при безканальному прокладанні до будівель і споруд слід приймати 5 м.
4. В разі закладання мереж нижче підшви фундаментів будівель та споруд відстані, вказані в таблиці, слід збільшувати в залежності від характеристики ґрунту або укріплювати фундаменти. У складних умовах допускається зменшення відстані від мереж до фундаментів за умови виконання заходів, що виключають можливість ушкодження фундаментів при аварії на мережах.

Санітарно-захисні зони від каналізаційних споруд та мінімальні відстані від систем утилізації гною приймати згідно з додатками 3 і 4.

Споруди для обеззараження, компостування твердих відходів, термічна сушка та спалювання осадів слід виконувати згідно з СНИПом [2.04.03-85](#).

Компостування виконувати на майданчиках з асфальтовим або бетонним покриттям.

Улаштування місць складування або зберігання виробничого побутового сміття та інших відходів, які служать джерелом забруднення атмосферного повітря пилом, шкідливими газоподібними речовинами та речовинами з неприємним запахом або іншого шкідливого впливу, допускається з дозволу місцевих органів державної виконавчої влади при збереженні нормативів екологічної безпеки та забезпечення можливості їх подальшого господарського використання.

6. ОЗЕЛЕНЕННЯ ТА ЗОВНІШНІЙ БЛАГОУСТРІЙ

6.1. Розміщення та композиційне вирішення всіх ділянок, що підлягають озелененню, на території виробничої зони повинні розв'язуватись виходячі з функціонального та архітектурно-планувального ви-

рішення всієї виробничої зони або сільськогосподарського підприємства.

Зелені насадження розміщуються на всій території виробничої зони та включають газони, поодинокі, групові та лінійні посадки дерев та чагарників, елементи квіткового оформлення.

6.2. Озелененню підлягають вільні від забудови та покриття ділянки, а також санітарно-захисні зони та ділянки по периметру території сільськогосподарських підприємств у вигляді зелених огорож.

6.3. Площа ділянок, які передбачені для озеленення, повинна складати не менше 15% від загальної площі підприємства, а при щільності забудови більше 50% - не менше 10%.

6.4. Для зелених насаджень на території сільськогосподарського підприємства та в санітарно-захисних смугах слід передбачати місцеві типи рослин з урахуванням їх санітарно-захисних декоративних якостей та стійкості до виробничих викидів.

В межах протипожежних відстаней посадка дерев з хвойних порід не допускається.

6.5. В зоні розміщення будівель, які потребують чистого повітря, а також в місцях забирання повітря забороняється посадка дерев, які забруднюють навколишню територію насінням (пластівці, волокнисте насіння тощо) або викликають алергію у обслуговуючого персоналу та населення, яке мешкає в цій зоні.

Поблизу тваринницьких підприємств слід висаджувати дерева, які виділяють в атмосферу хімічні речовини, що відлякують комах, які концентруються в місцях накопичення гною та його фракцій.

Виробничі об'єкти, що потребують захисту від шуму, крім офіційних заходів по зниженню рівнів шуму, необхідно захищати деревно-чагарниковими насадженнями з густим листям, включаючи дерева хвойних порід.

6.6. Відстань від будівель та споруд до осі посадки дерев та чагарників слід приймати згідно з таблицею 6.1.

Таблиця 6.1.

Будівлі та споруди	Відстань, м	
	від стовбурів дерев	від чагарників
Зовнішні стіни будівель та споруд	5	1,5
Край тротуарів та доріжок	0,7	0,5
Край укріплення смуг узбіччя шляхів та брівок каналів	2	1
Щогли та опори освітлюваної мережі, колони, галереї та естакади	4	-
Підосви укосів, тераси тощо	1	0,5
Підосви та внутрішні межі підпірних стінок	3	1
Підземні мережі:		
газопроводів, каналізації	1,5	-

теплопроводів (від стінок до каналу) та трубопроводів теплових мереж при безканальному прокладанні)	2	1
водопроводу, дренажів	2	-
силових кабелів та кабелів зв'язку	2	0,7

ПРИМІТКА. Відстань від повітряних електромереж до дерев слід приймати згідно з правилами влаштування електроустановок.

6.7. Ширину смуг зелених насаджень рекомендується приймати згідно з таблицею 6.2.

Таблиця 6.2

Смуга	Ширина смуги, м
1. Газон з рядковою посадкою дерев або дерев в одному рядку з чагарниками:	
однорядкова посадка	2
дворядкова посадка	5
2. Газон з однорядковою посадкою чагарників заввишки, м:	
більше 1,8	1,2
від 1,2 до 1,8	1
до 1,2, 0,8	0,8

Продовження таблиці 6.2

Смуга	Ширина смуги, м
3. Газон з групою або куртинною посадкою дерев, 4,5	4,5
4. Те саме, чагарників	3
5. Газон	4

ПРИМІТКА. При багаторядковій посадці чагарників вказану в таблиці 6.2 ширину смуги слід збільшувати на 50% для кожного додаткового рядка рослин.

6.8. На території сільськогосподарських підприємств необхідно передбачати зняття родючого шару ґрунту в місцях, де він може бути пошкоджений, забруднений, підтоплений або затоплений при виконанні будівельних робіт з подальшим максимальним використанням його в сільському господарстві.

Місця та умови тимчасового зберігання, а також порядок використання знятого родючого шару ґрунту встановлюються органами, які виділяють у користування земельні ділянки і контролюють стан навколишнього середовища (санітарно-епідеміологічна служба та ін.).

6.9. Всі вільні ділянки підприємств поміж деревно-чагарникови-

ми посадками, будівлями, майданчиками та шляхами призначаються для посіву газонних та лукових трав, які після покосу використовуються для потреб підприємства з дозволу санітарної служби.

6.10. До складу споруд та елементів зовнішнього благоустрою виробничої зони входять головний та допоміжний входи, огорожі, столи з освітлювальною арматурою, лавки для відпочинку, питні фонтанчики, декоративні басейни та фонтани, скульптури, флашстоки, стенди, вази для квітів, різні типи покриття шляхів та піших доріжок (бетонні плити, покриття з місцевих матеріалів).

6.11. Відстань між деревами та чагарниками при рядковій посадці слід приймати не менше вказаної в таблиці 6.3.

Таблиця 6.3

Характеристика насаджень	Мінімальна відстань між деревами та чагарниками в осях, м
Дерева світлолюбивих порід	3
Дерева тіньостійких порід	2,5
Чагарники заввишки до 1 м	0,4
Те саме, до 2 м	0,6
Те саме, більше 2 м	1

6.12. Для захисту від пануючих в зимовий період вітрів рекомендується захищати будівлі сімейних (фермерських) господарств зеленими насадженнями в 5-6 рядків з навітряного боку.

6.13. В зоні перехрещення шляхів при посадці дерев та чагарників слід передбачати організацію зони видимості.

6.14. Огорожу території сільськогосподарських підприємств слід передбачати відповідно до норм технологічного проектування. Освітлення території слід проектувати згідно з СНИП [II-4-79](#).

7. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

7.1. При розробці генеральних планів сільськогосподарських підприємств повинні передбачатися заходи по раціональному використанні природних ресурсів, охороні атмосфери, водних об'єктів та ґрунту від забруднення, захисту від шуму, вібрації, електричних та магнітних полів, забезпеченню радіаційної безпеки та санітарному очищенню території.

7.2. Весь комплекс заходів повинен бути спрямований на дотримання норм гранично допустимих викидів (ГДВ) та гранично допустимих скидів (ГДС) хімічних та біологічних інгредієнтів (пестицидів, залишків мінеральних та органічних добрив, викидів від автотранспорту, відходів сільськогосподарських та тваринницьких підприємств: гною, стічних вод, шкідливих газів, патогенної мікрофлори, личинок та яєць гельмінтів тощо) в атмосферне повітря, ґрунт, поверхневі і підземні водні джерела, продукти харчування, а також на дотримання встановлених захисних зон від сільськогосподарських підприємств до сільбищної території сільських та міських поселень або територій, що прилягають до них, згідно з санітарними нормами.

7.3. Метод і ступінь очищення стічних вод повинні визначатися

в залежності від місцевих умов з урахуванням можливого використання очищених стічних вод для сільськогосподарських потреб та повинні забезпечувати екологічну безпеку згідно з діючими санітарними правилами та нормами.

7.4. Вилучення, знешкодження та скидання стічних вод, які мають радіоактивні речовини, повинні здійснюватись у відповідності з діючими нормами радіаційної безпеки та санітарними правилами роботи з радіоактивними речовинами та іншими джерелами іонізуючих випромінювань.

7.5. При накопиченні тварин на обмеженій території тваринницьких підприємств промислового типу та при впровадженні водомістких технологій виробництва і значній кількості біогенних елементів, патогенної мікрофлори, личинок та яєць гельмінтів, а також шкідливих хімічних речовин, які містяться у виробничих стоках цих підприємств та при недостатній ефективності сучасних очисних споруд слід розробляти і здійснювати заходи щодо попередження забруднення водних джерел, в тому числі і підземних.

7.6. При забудові території сільськогосподарськими підприємствами потрібно враховувати фоновий вміст у природному середовищі хімічних і біологічних компонентів, особливо тих, які можуть негативно впливати на санітарний стан середовища та здоров'я населення, а також здатність їх до самоочищення.

При забрудненні таких територій фонові концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, воді, ґрунті повинні бути узгоджені з санепідемслужбою.

7.7. Основними джерелами забруднення хімічними та біологічними речовинами (аміак, сірководень, окис вуглецю, патогенні мікроорганізми, яйця гельмінтів тощо) приземних шарів атмосфери в зонах розташування тваринницьких підприємств є різні технологічні вузли, системи загальнообмінної вентиляції, котельні, теплогенератори тощо.

7.8. Основним критерієм якості атмосферного повітря при встановленні гранично допустимих викидів (ГДВ) для джерел забруднення атмосфери є гранично допустимі концентрації (ГДК).

Необхідно виконувати вимогу, щоб

$$\frac{C}{\text{ГДК}} \leq 1,$$

де С - розрахункова концентрація шкідливих речовин у приземному шарі повітря.

При викидах в атмосферу речовин, які мають сумачію дій, гранична допустима концентрація (ГДК) не повинна перевищувати одиницю.

- 24 -

$$\frac{C}{\text{ГДК-1}} + \frac{C}{\text{ГДК-2}} + \frac{C}{\text{ГДК-3}} \leq 1.$$

При розміщенні сільськогосподарських підприємств необхідно керуватися вимогами СанПіН [4946-89](#).

7.9. Скидання в атмосферу повітря, вилученого загальнообмінною вентиляцією, яка вміщує шкідливі або речовини з неприємним запахом через зосереджені пристрої (труби, шахти, дефлектори) або через розосереджені пристрої (ліхтарі, які відкриваються, фрамуги вікон та ін.) і розрахунки розсіювання цих речовин повинні передбачатися так,

щоб гранично допустимі концентрації (ГДК) їх не перебільшували нормативів згідно з діючими санітарними нормами.

7.10. При розробці заходів по охороні навколишнього середовища слід забезпечувати скорочення виділення шкідливостей в атмосферу, у водні джерела та в ґрунт шляхом застосування найбільш досконалих технологій, а також дотримання санітарно-гігієнічних відстаней від джерел виділення шкідливостей до сільбищної території сільських поселень, які наведені в обов'язкових додатках 1,2,3,4.

Для охорони водойм слід передбачати влаштування водоохоронних і водорегулюючих зелених насаджень у відповідності з діючим законодавством.

7.11. Шумові, електромагнітні та радіаційні навантаження від різних джерел їх виникнення не повинні перевищувати нормативно-допустимі рівні згідно з ДБН [360-92](#).

7.12. З метою захисту повітряного басейну слід передбачати очищення повітря, що викидається в атмосферу:

- від сірководню, аміаку, вуглекислого газу - за допомогою спеціальних установок. Розбавлення шкідливостей досягається за допомогою загальнообмінної вентиляції;
- від пилу, полови, залишків кормів - за допомогою пилоуловлюваних споруд;
- від мікроорганізмів - обробкою бактирицидними лампами та ультрафіолетовим устаткуванням;
- від неприємних запахів, які надходять з відходів, - шляхом удосконалення технології обробки та застосування спеціальних дезодорантів.

7.13. При організації будівельного будівництва необхідно виконувати заходи по охороні природного середовища, які повинні включати рекультивацию ґрунту, запобігання втратам природних ресурсів, запобігання або очищення від шкідливостей, які потрапляють у ґрунт водойми та атмосферу. Вказані заходи і роботи повинні бути передбачені в проектно-кошторисній документації.

7.14. На території сільськогосподарських підприємств, які будуються, не дозволяється непередбачена проектною документацією ліквідація дерев та чагарників, засипка ґрунтом корневих шийок та стовбурів дерев та чагарників, що ростуть.

7.15. Випуск води з будівельних майданчиків безпосередньо на схили без належного захисту від розмиву ґрунту не допускається.

7.16. Виробничі та побутові стоки, що утворюються на будівельному майданчику, повинні очищатись у порядку, що передбачений проектом виконання робіт.

7.17. Ліміти викидів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище розробляються відомствами на основі нормативів гранично допустимих викидів (ГДВ) і гранично допустимих скидів (ГДС) та дозволу на викиди, скиди і затверджуються органами охорони навколишнього природного середовища.

7.18. При розробці у проекті заходів по охороні навколишнього природного середовища слід керуватися Законом України від 25 червня 1991 р. "Про охорону навколишнього природного середовища; діючими санітарними нормами охорони поверхневих вод від забруднення, діючими санітарними нормами гранично допустимого вмісту шкідливих речовин у воді водяних об'єктів господарсько-питного та культурно-побутового водокористування і діючими санітарними правилами охорони атмосферного повітря населених місць, а також цими нормами.

7.19. При проектуванні сільськогосподарських підприємств, пов'язаних зі збором, зберіганням і переробкою при повторному використанні твердих промислових відходів тваринницьких підприємств, об'єктів рослинництва, підприємств по переробці сільськогосподарської продукції і тваринництва, промислово-технічного обслуговування та ін. необхідно дотримуватись діючих санітарних норм і правил.

8. ОРГАНІЗАЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

8.1. Організація будівельного виробництва на майданчику у відповідності з затвердженим генеральним планом повинна забезпечувати цілеспрямованість всіх організаційних, технічних та технологічних рішень на досягнення кінцевого результату – введення в дію об'єктів з необхідними якісними показниками та в установлені строки.

8.2. Будівництво об'єктів згідно з генеральним планом дозволяється здійснювати на підставі розроблених рішень по організації будівництва і технології виконання робіт, які повинні бути прийняті в проекті організації будівництва та в проектах виконання робіт. Склад і зміст проектних рішень та документації у проекті організації будівництва та у проекті виконання робіт вирішується згідно з СНиП [3.01.01-85](#).

8.3. Забороняється виконання будівельних робіт без затвердженого проекту організації будівництва та проекту виконання робіт.

8.4. Геодезичні роботи є невід'ємною частиною технологічного процесу будівельного виробництва і їх слід виконувати згідно з єдиним для будівельного майданчика графіком, пов'язаним зі строками виконання загальнобудівельних, монтажних та спеціальних робіт.

8.5. Геодезичні роботи слід виконувати після передбаченого проектом розчищення території, звільнення її від будівель, які підлягають знесенню, та, як правило, вертикального планування. Геодезичні роботи виконувати згідно з СНиП [3.01.03-84](#).

8.6. Підготовка території до забудови повинна виконуватись в технологічній послідовності згідно з СНиП [III-10-75](#).

8.7. При виконанні земляних робіт не повинно бути забруднення сільськогосподарських і інших земель виробничими та іншими покидьками, а також стічними водами.

8.8. Виконання робіт по вертикальному плануванні території сільськогосподарського підприємства допускається тільки при наявності проекту планування, проектів всіх підземних споруд та загального балансу земляних мас.

8.9. Вертикальне планування на ділянках виїмок повинні виконуватись до влаштування на них комунікацій та підвалин, а на ділянках для насипів – після влаштування цих споруд.

8.10. Розчищення території і підготовка її до забудови повинна починатись з попередньої розмітки місць зберігання і обвалування рослинного шару та місць його зняття, захисту від пошкодження або пересадження рослин, що використовуються в подальшому, а також влаштування тимчасового відведення води з поверхні будівельного майданчика.

8.11. При будівництві внутрішньоплощадкових шляхів, проїздів та майданчиків слід керуватися СНиП [3.06.03-85](#) та СНиП [III-10-75](#).

8.12. Огорожі слід влаштовувати переважно у вигляді живоplotу з однорядковою або багаторядковою посадкою чагарників, із збірних

залізобетонних елементів, з металевих секцій, деревини та дроту.

8.13. Садівний матеріал для озеленення території повинен надходити тільки із спеціалізованих розсадників, мати сортове та карантинне свідоцтво.

Роботи по озелененню повинні виконуватися тільки після нанесення рослинного шару ґрунту, влаштування проїздів, шляхів, майданчиків, огорож та прибирання залишків будівельного сміття.

При виконанні робіт по благоустрою та озелененню слід керуватися СНиП [III-10-75](#).

Розміри санітарно-захисних зон
від сільськогосподарських підприємств
до житлової забудови

Назва комплексу, підприємства та окремих об'єктів	Розмір санітарно-захисної зони
1. Рослинницькі	
1.Культиваційні:	
теплиці та парники при обігріванні електроенергією, паром або водою	Не нормується*
теплиці та парники на біологічному обігріванні	
на гною	100
на смітті	300
2.Рільничі:	
польові стани тракторно-рільничих бригад	100
стаціонарні зерноочисні та сушильні пункти	100
криті токи	100
3.Садівницькі та виноградницькі:	
стани садово-виноградницьких бригад	50
пункти сортування та пакування готової продукції	50
2. Тваринницькі	
Великої рогатої худоби:	
а) великі підприємства промислового типу з поголів'ям більше 5000 голів	1000
б) державні та колективні підприємства по вирощуванню відгодівельного та ремонтного молодняка з поголів'ям:	
до 1000 голів	200
до 3000 "	300
до 5000 "	500
в) ферми молочного та м'ясного напрямку в державних та колективних підприємствах з поголів'ям корів:	
до 400 голів	200
до 600 "	250
більше 600 "	
г) ферми в селянських (фермерських)	300

господарствах з загальним поголів'ям тварин:	
до 10 голів	15*
до 20 "	25

Продовження додатку 1

Назва комплексу, підприємства та окремих об'єктів	Розмір санітарно-захисної зони
до 40 "	50
до 60 "	75
до 100 "	100
до 150 "	150
Свинарські:	
а) ферми в селянських (фермерських) господарствах:	
на 15 голів	25
на 30 "	50
на 50 "	75
на 75 "	100
на 100 "	150
на 150 "	300
на 200 "	400
б) свинофабрики та свиноферми в державних та колективних підприємствах:	
до 12 тис. голів на рік	500
на 12 тис. та на 24 тис. голів на рік	1500
на 54 тис. голів на рік і більше	2000
Вівчарські:	
а) вівцеферми в селянських (фермерських) господарствах:	
на 50 голів	25
на 75 "	50
на 100 "	75
на 150 "	100
на 200 "	150
на 400 "	200
від 400 до 1000 "	300
б) вівцеферми в державних та колективних підприємствах на 500 голів і	300

більше	
Кролівничі:	
кroleферми:	
на 150 голів	25
на 300 "	50
на 400 "	75
більше 400 "	100
Конярські	100
Звіривницькі	300

Продовження додатку 1

Назва комплексу, підприємства та окремих об'єктів	Розмір санітарно-захисної зони
Бджільницькі	300
Птахівничі:	
а) ферми в селянських (фермерських) господарствах:	
на 100 голів	25
на 200 "	50
на 300 "	100
на 500 "	150
на 750 "	200
від 750 до 100 тис. курей-несучок	300
б) птахофабрики (в державних та колективних підприємствах):	
до 100 тис. курей-несучок та до 1 млн. бройлерів на рік	300
більше 100 тис. до 400 тис. курей-несучок та більше 1 млн. до 3 млн. бройлерів на рік, а також племінні господарства та репродуктори	1000
більше 400 тис. курей-несучок та більше 3 млн. бройлерів на рік	1200
3. По переробці та зберіганні сільськогосподарської продукції	
По переробці продукції рослинництва, продовольчого та фуражного зерна, насіння зернових та олійних культур, трав без відділення протруювання	100
Те саме, з відділенням протруювання	200
Овочів (сушіння, засолювання, квашення)	100
По виробництву крохмалю	100

По первинній обробці рослинного волокна (льону, коноплі)	300
Цукрові заводи з жомосховищами	300
Цукрові заводи без жомосховищ	100
Кукурудзяно-крохмальні, кукурудзяно-патокові заводи	100
Олійні (рослинного масла)	50
Заводи первинного виробництва вина	50
Заводи виноградного соку	50
Заводи фруктових та овочевих соків та безалкогольних напоїв	50
Заводи по виробництву харчового спирту	100
Пивоварені заводи (без солодовників)	50

Продовження додатку 1

Назва комплексу, підприємства та окремих об'єктів	Розмір санітарно-захисної зони
Заводи варіння солоду та виготовлення дріжджів	50
Хлібозаводи, консервні заводи	50
По переробці продукції тваринництва, птахівництва та інших видів продукції:	
по первинній переробці молока	Не нормується*
молоко- та маслозаводи	50
варіння сиру, виробництво маргарину, м'ясокопильні, рибоконсервні та рибофілейні комбінати	100
ковбасні сири продуктивністю понад 3 тони за зміну, в тому числі з м'ясокопильнями	50
харчові фабрики, заготівельні, рибокопильні заводи	50
скотобази понад 1000 приведених голів	500
скотобази до 1000 приведених голів	300
бойні ВРХ, невеликої рогатої худоби, м'ясокомбінати, м'ясохолодобоїні	500
бойні невеликих тварин та птиці	300
підприємства миття шерсті, обробки волосся, щетини, пуху, пера, рогів та	100

копит	

По виробництву кормів:	
млини, крупорушки, зернообдирні підприємства	100
утильзаводи по переробці трупів тварин, риби, птиці та їх відходів	1000

Склади зберігання сільськогосподарської продукції:	
зерна, овочів, фруктів, картоплі	50
грубих кормів, необмолоченого хліба та рослинного волокна	100
елеватори	100
холодильники місткістю понад 600 т	50
мокросолених шкір без обробки для тимчасового зберігання (до 200 шт.)	50
мокросолених необроблених шкір (понад 200 шт.)	300
склади тимчасового зберігання утильсировини без її переробки	100

Продовження додатку 1

Назва комплексу, підприємства та окремих об'єктів	Розмір санітарно-захисної зони
-----	
4. По виробничо-технічному обслуговуванню сільськогосподарських підприємств	

Матеріально-технічне забезпечення:	
видаткові та базисні склади кам'яного вугілля, торфу, дров, легкозаймистих та горючих рідин	100
склади для зберігання мінеральних добрив	200
склади для зберігання мінеральних добрив та отрутохімікатів до 20 т	200
склади для зберігання отрутохімікатів та пестицидів до 20 т	200
понад 20 до 50	300
" 50 до 100	400
" 100 до 300	500
" 300 до 500	700
" 500	1000

гаражі та підприємства по ремонту, технічному обслуговуванню та зберіганню сільськогосподарських машин та автомобілів	
при числі двигунів до 100 одиниць	100
підприємства по добуванню каменя безвибуховим методом та обробка каменя, виготовлення гіпсових виробів, комишиту, соломіту, фіброліту	100
виготовлення глиняних виробів, столярно-теслярські, меблеві підприємства	50
виробництво з відходів деревини, деревно-стружкових, деревноволокнистих та цементно-фібролітових плит з використанням фенолформальдегідних смол	300
без використання фенолформальдегідних смол	100
біоенергетичні підприємства по переробці відходів птахоферм до 100 т/добу	300
виробництво бондарських виробів	50
будівельні двори	50
<hr/>	
Зооветеринарне обслуговування:	
ветеринарно-лікувальні заклади	200
скотомогильники з похованням в ямах	500
скотомогильники з біологічними камерами	300

Продовження додатку 1

Назва комплексу, підприємства та окремих об'єктів	Розмір санітарно-захисної зони
ділянки компостування твердих покидьків та нечистот населених місць (центральні)	500
Кладовища	300

* Але не менше протипожежної відстані

ПРИМІТКИ.

- Шириною санітарно-захисної зони вважається відстань між територією сільськогосподарського підприємства та межею житлової забудови поселення.
- Розмір санітарно-захисної зони встановлюється:
  - для підприємств з технологічними процесами, що є джерелом забруднення атмосферного повітря шкідливою неприємно-пахучою речовиною, - безпосередньо від джерела забруднення атмосфери зосередженими викидами (через трубу, шахту) або розосередженими викидами (через ліхтарі будівель), а та-

- кож місцем розвантаження сировини або відкритих складів;
  - для різних тваринницьких ферм - безпосередньо від межі території, на якій розташовані будівлі та споруди утримання тварин; для підприємств з технологічними процесами, які є джерелом шуму, вібрації та інших шкідливих явищ, - від будинків, споруд та майданчиків, на яких установлене виробниче обладнання (агрегати, механізми), які створюють ці шкідливі явища;
  - для виробничих та опалювальних котелень-від димових труб. Для підприємств, які є джерелом шуму, а також котелень необхідно проведення розрахункових рівнів шуму.
3. Територія санітарно-захисної зони установлюється та озеленяється згідно з проектом благоустрою та озеленення, що розробляється згідно з вимогами завдання на проектування, одночасно з проектом будівництва або реконструкції підприємства. При цьому рекомендується зберігати існуючі зелені насадження. З боку житлової зони передбачається смуга деревно-чагарникових насаджень завширшки не менше 50 м, при ширині зони до 100 м - не менше 20 м.
4. Вказані розміри санітарно-захисних зон можуть бути збільшені втричі, якщо сільськогосподарські виробничі комплекси, а також окремі підприємства розташовані навітряно по відношенню до житлової забудови, дитячих та лікувальних закладів, а також при відсутності або недостатньому очищенні шкідливих опадів в атмосферу, при наявності несприятливих умов для розсіювання шкідливих речовин в атмосферному повітрі та несприятливих аерологічних умов в районі майбутнього будівництва.
- Розміри санітарно-захисних зон можуть бути зменшені або збільшені втричі на підставі лабораторних досліджень забруднюючих речовин, якщо вони не перевищують встановлені ГДК, та відповідних обґрунтувань.
5. Мінімальну площу озеленення санітарно-захисних зон слід приймати в залежності від ширини зони, % :
- до 300 м - 60;
  - від 300 до 1000 м - 50;
  - від 1000 до 3000 м - 40.
6. Підприємства, які дозволяється розташовувати в санітарно-захисних зонах, наведені в п.2.16.
7. Розміри санітарно-захисних зон від тваринницьких приміщень з поголів'ям, меншим за мінімальне поголів'я, вказані в додатку 1, приймаються згідно з ДБН [79-92](#).
8. При відсутності встановленої нормативної санітарно-захисної зони для об'єктів, що мають бути запроектовані для будівництва, розмір санітарно-захисної зони має бути обґрунтований науковими дослідженнями.

Додаток 2
обов'язковий

Мінімальні санітарні відстані між тваринницькими підприємствами та об'єктами по переробці і зберігання сільськогосподарської продукції, не пов'язані з запроектованим тваринницьким підприємством

Назва об'єкта	Мінімальні відстані, м
По виготовленню кормів	100
По переробці сільськогосподарської продукції:	
овочів, фруктів та зернових культур	100
молока продуктивністю до 12 т/добу	50
те саме, понад 12 т/добу	200
худоби та птиці продуктивністю до 10 т/зміну	300
Склади зерна, фруктів, картоплі та овочів	50

ПРИМІТКА.

Мінімальні відстані для підприємств по переробці сільськогосподарської продукції необхідно встановлювати від санітарно-захисної зони ферм та інших об'єктів.

Додаток 3
обов'язковий

Розміри санітарно-захисних зон від каналізаційних споруд до житлової забудови, ділянок громадських будинків та підприємств харчової промисловості

Споруди	Санітарно-захисна зона, м, при розрахунковій продуктивності споруд, тис. м3/добу			
	до 0,2	від 0,2 до 5	від 5 до 50	від 50 до 280
Споруди механічного та біологічного очищення з муловими майданчиками, а також окремі мулові майданчики	150	200	400	500
Споруди механічного та біологічного очищення, термомеханічної обробки опадів у закритих приміщеннях	100	150	300	400
Землеробські поля зрошення	150	200	400	1000
Поля фільтрації	200	300	500	1000
Біологічні ставки	200	200	-	-
Насосні станції	15*	20	20	30

* Але не менше протипожежної відстані

ПРИМІТКИ.

- Санітарно-захисні зони каналізаційних споруд продуктивністю понад 280 тис.м3/добу, а також при відхиленні від прийнятої технології очищення від стічних вод та обробки осаду устанавлюються за погодженням з Головним санітарно-епідеміологічним управлінням Міністерства охорони здоров'я України.
- Санітарно-захисні зони, вказані в таблиці, допускається збільшувати, але не більше ніж удвічі, у випадку розміщення житлової забудови з підвітряного боку по відношенню до очисних споруд або зменшувати не більше ніж на 25% при наявності сприятливої рози вітрів.
- При відсутності мулових майданчиків на території очисних споруд продуктивністю понад 0,2 тис.м3/добу розмір зони слід скорочувати на 30%.
- Санітарно-захисну зону від полів фільтрації площею до 0,5 га та від споруд механічного та біологічного очищення на біофільтрах продуктивністю до 50 м3/добу слід приймати не менше, як 100 м.
- Санітарно-захисну зону від полів підземної фільтрації продуктивністю менше 15 м3/добу - 15 м.
- Санітарно-захисна зона від фільтрувальних траншей та піщано-гравійних фільтрів - не менше 25 м, від септиків та фільтрувальних колодязів - відповідно 5 та 8 м, від аераційних установок на повне окислення з аеробною стабілізацією мулу при продуктивності до 700 м3/добу - 50 м.
- Санітарно-захисна зона від зливних станцій - не менше 300 м.
- Санітарно-захисна зона від очисних споруд поверхневих вод до житлової зони - не менше 100 м, від насосних станцій - 15 м, але не менше протипожежної відстані: від очисних споруд промислових підприємств - не менше 100 м за погод-

- женням із санітарно-епідеміологічною службою.
9. Санітарно-захисна зона від шлаконагромадження приймається в залежності від складу та властивостей шлаку.

Додаток 4
обов'язковий

Мінімальні відстані від системи вилучення, обробки, зберігання, знезараження та утилізації гною до тваринницьких, птахівничих приміщень та житлової забудови

Споруди	Мінімальна відстань, м		
	від приміщень		від житла
	тваринницьких	птахівничих	
1. Обробку рідкого гною на фермах і комплексах по вирощуванню та відгодівлі свиней:			
менше 12 тис. голів на рік	60		500
від 12 до 54 тис. голів на рік	60		1500
2. Обробки рідкого гною ВРХ при чисельності поголів'я:			
менше 1200 голів	60		300
від 1200 до 2000 голів, до 6000 скотомісць для молодняка	60		500
6000 скотомісць для молодняка та більше	60		1000
3. Термічної обробки посліду птахівничих підприємств:			
до 100 тис. кур-несучок та до 1 млн. бройлерів на рік		200	300
від 100 тис. до 400 тис. кур-несучок та від 1 млн. до 3 млн. бройлерів на рік, 200		200	1000
4. Відкриті сховища посліду, 300		300	500
5. Відкриті сховища (накопичувачі) рідкого гною для ферм та комплексів усіх типорозмірів та напрямків (крім 54 і більше тис. свиней на рік)	60		500-2000
6. Біологічно оброблена рідка фракція гною	60		500
7. Майданчики для карантинування підстилкового гною, компосту та твердої фракції	15*		300

* Але не менше протипожежної відстані

1. Вибір майданчиків під споруди повинен виконуватись згідно з нормативами.
2. Санітарні розриви від закритих гноєсховищ до населених місць приймаються не менше 50% від відстані до відкритих гноєсховищ.
3. Відстані від сховищ та майданчиків карантинування підстилкового гною і твердої фракції до молочного блока повинна бути не менше 60 м.
4. Відстань від житлової забудови до відкритих сховищ (накопичувачів) рідкого гною визначається в залежності від потужності комплексу.

Мінімальні зооветеринарні відстані між тваринницькими, птахівничими підприємствами і деякими іншими об'єктами

			Підприємства								
Назва тваринниць-			-----								
ких підприємств та			Великої ро-			Свинарські					
Птахівничі											
інших об'єктів			гатої худоби						Звірі- --		
-----			-----								
						Вівча-			Коня- вниць-		
ферми фабри- пле-			комп- ферми			комп- рські рські кі,					
			ферми лекси ----- лекси						кролі-		
ки мінні											
			промис товар- племен промис						вничі		
			лового ні ні лового								
			типу			типу					
-----			-----								
підприємства			Тваринницькі								
-----			-----								
Великої рогатої											
худоби:											
ферми			150 1000			150 1000 1000			150 150 300		
200 1000 3000											
комплекси проми-			1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000								
1000 3000 3000											
слового типу											
-----			-----								
Свинарські ферми:											
товарні			150 1000			150 1000 1000			150 150 300		
300 2000 3000											

	категорій											
300	автомобільні об- ласного значення	150	150	150	150	200	150	150	200			
	та скотопрогони											
	(не пов'язані з											
	підприємством,											
	яке проектується											
100	інші автомобіль- ні шляхи місце- вого значення IV і V категорій(за винятком під'їз- ного шляху)	50	50	50	50	100	50	50	100			

Примітки.

1. Зооветеринарним розривом вважається найменша відстань між зовнішніми стінами відповідних будівель та споруд або огорож - вигулів для худоби, птиці та звірів.
2. П.Р.- протипожежний розрив.
3. Зооветеринарні розриви між тваринницькими підприємствами (крім птахівничих, звірівничих та кролівничих) і птахівничими в окремих випадках можуть бути зменшені до 1000 м за погодженням з органами ветеринарного нагляду.
4. Зооветеринарні розриви від великих спеціалізованих тваринницьких комплексів до інших виробничих об'єктів та поселень встановлюються завданням на проектування в залежності від конкретних умов.
5. Зооветеринарні розриви від комбікормових заводів (крім випадків, обумовлених завданням на проектування) до підприємств великої рогатої худоби на 1200 голів більше та понад 3000 голів молодняка слід приймати не менше 1000 м, до підприємств меншої місткості - не менше 150 м.
6. Зооветеринарні розриви від комбікормових заводів до птахоферм - не менше 1000 м, до птахофабрик - 3000 м, до племінних птахівничих підприємств - 5000 м.
7. Сховища посліду, майданчики компостування та цех сушіння посліду розміщують на відстані не менше 300 м від птахівничих приміщень.

Відстані між будівлями та спорудами
сільськогосподарських підприємств в залежності від
ступеня вогнестійкості

Ступінь вогнестійкості будівель та споруд	Відстань, м, при ступені вогнестійкості будівель та споруд		
	I, II	III	IIIa, IIIб, IV, IVa, V
I, II	Не нормується для будівель та споруд з виробництвом категорій Г та Д	9	12
	9 м - для будівель та споруд з виробництвом категорій А, Б і В (див. примітку 3)		
III	9	12	15
IIIa, IIIб, IV, IVa та V	12	15	18

Примітки.

- Вказані відстані між будівлями та спорудами, що наведені в додатку, приймаються між зовнішніми стінами та конструкціями. При наявності виступаючих конструкцій будівель та споруд більше, як на 1 м та виконаних із займистих матеріалів, найменшою вважається відстань між цими конструкціями.
- Відстані між виробничими будівлями та спорудами не нормуються.
  - якщо загальна площа підлог будівель і споруд I, II, III, IIIa, IV, IVa та V ступенів вогнестійкості не перебільшує нормованої площі підлог однієї будівлі, що дозволяється між протилежними стінами; нормована площа приймається по найбільш пожежонебезпечному виробництву та найменшому ступеню вогнестійкості будівель та споруд;
  - якщо стіна високої будівлі та споруди, що виступає в бік однієї будівлі, задовольняє вимоги, що пред'являються до неї, як до протипожежної стіни згідно з межею вогнестійкості;
  - якщо будівлі та споруди III ступеня вогнестійкості, незалежно від пожежної небезпеки розміщених у них виробництв, мають протилежні глухі стіни або стіни з отворами, закладені склоблоками чи армованим склом з межею вогнестійкості не менше 0,75 години.
- Вказані в додатку відстані для будівель і споруд II ступеня вогнестійкості з виробництвом категорій А, Б, В зменшуються з 9 до 6 м при додержанні однієї з таких умов:
  - якщо будівля або споруда обладнується стаціонарними автоматичними системами пожежогасіння;
  - якщо питоме завантаження горючими речовинами в будівлях менше або дорівнює 10 кг на 1 м² площі поверху.
- Відстань від будівель та споруд підприємств (незалежно від ступеня вогнестійкості) до краю лісового масиву хвойних порід приймається рівною 100 м, листяних порід - 20 м, змішаного лісу - 50 м, а до покладів торфу - не менше 100 м.

При розміщенні підприємств в лісових масивах, коли будівництво їх пов'язано з вирубкою лісу, вказані відстані до лісового масиву хвойних порід дозволяється зменшувати вдвічі.

Відстані від будівель та споруд підприємств до відкри-

того залягання торфу дозволяється скорочувати вдвічі за умови засипки відкритого залягання торфу шаром землі завтовшки не менше як 0,5 в межах половини відстані, вказаної в цьому пункті.

5. Протипожежні відстані між житловими, громадськими будинками і будівлями промислових та сільськогосподарських підприємств приймати згідно з ДБН [360-92](#).

Додаток 7
обов'язковий

Відстані від складів відкритого зберігання
сільськогосподарської продукції до інших будівель та споруд

Склади	Місткість складів, т	Відстань, м, при ступені вогнестійкості будівлі			
		I, II	III	IIIб, IV, IIIа, IVа, V	
Відкритого зберігання сіна, соломи, льону, коноплі, не-обмолоченого хліба	Не нормується	30	39	48	
Відкритого зберігання табачного листа, коконів	до 25	15	18	24	

ПРИМІТКИ.

1. При зберіганні матеріалів під навісами, що виконані з не займистих матеріалів, відстані можуть бути зменшені вдвічі.
2. Вказані відстані обчислюються від межі площі, призначеної для розміщення (складування) вказаних матеріалів.
3. Відстані від складів до будівель та споруд виробництва категорій А, Б, Г збільшуються на 25%.
4. Відстані від складів, вказаних в таблиці, до складів інших займистих матеріалів приймаються як до будівель та споруд IV-V ступенів вогнестійкості.
5. Відстань від складів відкритого зберігання до краю лісу має бути не менше 100 м.
6. Відстань від складів, не вказаних в додатку 7, визначається за нормативами проектування генеральних планів промислових підприємств.

Додаток 8
обов'язковий

Відстань від відкритих наземних складів до будівель
та споруд сільськогосподарського призначення, а також
між вказаними складами

		Відстань від складів до будівель та споруд, а також між								
складами, м		-----								

		Будівлі та споруди								
Склади										
		при вогнестійкості -----								

Склади		кам'я- фрезе- куско- лісо-								
		</								

менше 1000 м3												

Легкозаймистих		18		18		24		6		30		24
* *												24
рідин менше 600м3												

Горючих рідин		18		18		24		6		30		24
* *												24
менше 3000 м3												

-----												

* Розміщення однакових матеріалів (в т.ч. фрезерного та кускового торфу або горючих та легкозаймистих рідин) у двох або декількох складах не дозволяється

ПРИМІТКИ.

1. Для складів пиляних матеріалів, а також для складів самозаймистого вугілля при висоті штабеля більше 2,5 м відстань до будівель IIIa, IIIб, IV, IVa, V ступенів вогнестійкості збільшується на 25%.
2. Відстань від складів торфу, лісоматеріалів, легкозаймистих рідин та пального до будівель з виробництвом категорій А, та Б, а також до житла та громадських будівель збільшується на 25%.
3. При зберіганні разом легкозаймистих рідин та пального наведена місткість складів не повинна перевищувати місткості, вказаної в додатку 8, при цьому наведена місткість визначається з розрахунку, що 1 м3 легкозаймистої рідини дорівнює 5 м3 пального та 1 м3 місткості наземного зберігання дорівнює 2 м3 місткості підземного зберігання.
При підземному зберіганні легкозаймистих рідин або пального вказані місткості складів можуть бути збільшені удвічі, а відстань зменшена на 50%.
4. Відстань від будівель не нормується:
до складу кам'яного вугілля місткістю менше 100 т;
до складів легкозаймистих рідин та пального фактичною місткістю до 100 м3 та до складів кам'яного вугілля або торфу місткістю до 1000 т, якщо стіна будівлі, повернута убік складу, протипожежна.
5. Відстань потрібно визначати:
від складів кам'яного вугілля, торфу, лісоматеріалів, дров, дранки та тирси - від межі площі, визначеної для розміщення вказаних матеріалів;
від складів легкозаймистих рідин та пального - від стінок резервуарів, зливно-наливних пристроїв або границь площі, визначеної для розміщення тари із вказаними рідинами.
6. Відстань від складів до відкритих майданчиків (рамп) для обладнання (готової продукції) в тарі, що горить, слід приймати відповідно до графі будівель та споруд IV, IVa та V ступенів вогнестійкості.
7. Відстань від закритих складів легкозаймистих та горючих рідин до інших будівель та споруд приймається згідно з обов'язковим додатком 6.
8. При зберіганні на території складу матеріалів місткістю понад вказаної в даній таблиці відстань між ними визначається за нормами генеральних планів промислових підприємств.
9. Відстань від складів нафти та нафтопродуктів до житлових та громадських будинків слід приймати згідно з ДБН [360-92](#).

Додаток 9
рекомендований

Показники мінімальної щільності забудови території
сільськогосподарських підприємств

Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %
1. Рослинницькі	
Культиваційні	
Багатопрогонові теплиці площею:	
3 - 6 га	54
12 га	56
18 - 24 га	60
Однопрогонові теплиці площею до 5 га	41
Грунтові теплиці для фермерських госпо- дарств площею 0,2; 0,4; 0,6; 0,8 га	44
2. Тваринницькі	
Великої рогатої худоби:	
А. Молочні ферми при прив'язному утриманні корів (50-60-90 % корів у череді)	
на 400 корів	51
на 800 та 1200 корів	55
Б. Молочні ферми при безприв'язному утри- манні корів (50-60-90 % корів у череді)	
на 800 корів	53
на 1200 "	56
В. М'ясні ферми та м'ясні репродукторні ферми на 800 та 1200 корів	52
Г. Ферми дорощування та відгодівлі молод- няка	
на 600 - 1200 скотомісць	45
на 6000 "	45
Д. Ферми вирощування телят, дорощування та відгодівлі молодняка	
на 3000 скотомісць	41
на 6000 "	46
Е. Відгодівельні ферми великої рогатої худоби	

на 1000 скотомісць	32
на 2000 "	34
на 3000 "	36
<hr/>	
Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %
на 6000 "	42
<hr/>	
Ж. Відгодівельні майданчики	
на 1000 скотомісць	60
на 2000 "	62
на 4000 "	64
на 10000 "	66
на 20000 "	67
<hr/>	
З. Племінні господарства	
Молочні ферми:	
на 400 корів	45
на 800 "	55
М'ясні ферми:	
на 400, 600 та 800 корів	40
<hr/>	
І. Вирощування нетелів	
на 1000 та 2000 скотомісць	52
на 3000 "	54
на 6000 "	57
<hr/>	
К. Виробництво молока в селянських (фермерських) господарствах	
на 10 та 25 корів	22
на 50 та 100 "	33
<hr/>	
Л. Вирощування, дорощування та відгодівля молодняка в селянських (фермерських) господарствах	
на 25 голів	24
на 50 та 100 "	33
на 150 та 200 "	50
<hr/>	
Свинарські	
<hr/>	
А. Товарні:	

репродукторні на 4000 голів	36
на 8000 "	43
на 12000 - 24000 "	47
відгодівельні на 6000, 12000 та 24000 "	39
з закінченим виробничим циклом:	
Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %
на 2000 голів	32
на 4000 "	37
на 6000 та 12000 "	41
на 24000 "	43
Б. Племінні:	
на 100 маток	38
на 200 "	40
на 300, 400 та 600 "	50
В.В селянських (фермерських) господарствах	
на 15 - 30 голів	20
на 60-100 "	22
на 150 - 200 "	25
Вівчарські	
А.Шерстні, шерстно-м'ясні та м'ясо-шерстні	
1.З закінченим виробничим циклом:	
на 850 маток	60
на 1500 "	65
на 2500 "	55
на 5000 "	60
на 10000 "	70
2.Вирощування ремонтного молодняка:	
на 2500 голів	62
на 4000 "	66
3.Відгодівельні ферми:	
на 10000 голів	65

на 20000 "	70
Б.По виробництву смушки	
на 850 голів	47
на 1500 "	48
на 2500 "	60
В.Грубо-шерстні (в зоні гірських районів Карпат)	
на 350 - 400 маток	55
Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %
Г.Шубні для селянських (фермерських) господарств	
від 50 до 300 маток	55
Кролівницькі	22
Звірівницькі	21
Бджільницькі	5
Птахівничі	
А.Державні або колективні	
Племптахозаводи яєчного напрямку:	
на 50 тис. курей	25 - 28
на 100 " "	28 - 30
Племрепродуктори яєчного напрямку:	
на 100 тис. курей	30 - 34
Племптахозаводи м'ясного напрямку:	
на 50 тис. курей	25
на 100 " "	31
Племптахорепродуктори м'ясного напрямку:	
на 100 тис. курей	45
Товарні підприємства	
По виробництву яєць:	
на 200 тис. курей-несучок	28
на 300 " "	32
на 400 " "	30 - 34

По виробництву м'яса:	
на 3 - 6 млн. бройлерів	39 - 43
на 65 тис. каченят	31
на 125 " "	32
на 250 " "	34
на 500 " "	36
на 250 тис. індиченят	24
на 500 " "	28

Б.Для підсобних господарств:	
птахоферма на 0,5 млн. бройлерів	31
ферма на 50 тис. гусенят на рік	30

Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %

" на 50 тис. качок "	30
на 50 тис. індиченят "	25
-----	
3. Переробка та зберігання сільськогосподарської продукції	

Цехи консервів з овочів на 1 - 5 м.у.б.	50

Цехи консервів з фруктів на 1 - 5 м.у.б.	50

Цехи овоче-ягідних соків:	
на 1000 т.у.б. на рік	50
на 1500 " "	50

Цехи яблучного сидру:	
на 50 тис. д.а.л. на рік	50
на 100 тис. " "	50

Пункти обробки та зберігання насіння зернових культур:	
на 2,5 тис. т за сезон	28
на 5 тис. т "	28
на 10 тис. т "	28

Пункт обробки та зберігання олійних культур	30
на 2 тис. т за сезон	

Цехи приймання та обробки початків кукурудзи:	
на 5 тис. т за сезон	40
на 10 тис.т "	33

на 15 тис.т "	31
Завод обробки та зберігання трав:	
на 5 тис. т за сезон	31
на 1 тис.т "	33
Міжгосподарський комбикормовий завод	31
на 10 т за годину	
Завод м'ясокісткового борошна:	
на 1,5 т за зміну	24
на 2,5 т "	38
Завод трав'янистого борошна:	
на 1 агр. АВМ-1,5А	27
на 2 агр. "	28
Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %
Насіннесховище:	
на 1 тис. т	540*
на 2 тис. т	1080*
Механізоване зерносховище:	
на 1 тис. т	540*
на 2 тис. т	1080*
Пункт обробки купи трав продуктивністю:	
1 т за годину	41
2 т "	35
Механізований пункт обробки зерна та кукурудзи:	
на 10 т за годину	30
на 20 т "	28
Сховище обмолоченого насіння кукурудзи	648*
на 5000 т	
Склад тарного зберігання кукурудзи на 3000т	2736*
Сховище насінневої картоплі на 1 тис. т	1512*
Сховище овочів та картоплі на 2 тис. т	2700*
4. Виробничо-технічне обслуговування	
Ремонтно-технічні бази центральних садиб:	

на 25 тракторів	25
на 50 "	28
на 100 "	31
на 200 "	35

Пункти технічного обслуговування:	
на 10, 20, 30 тракторів	30
на 40 тракторів та більше	38

Гаражі:	
на 10 автомобілів	40
на 25 "	50
на 100 "	68
на 150 "	66

Пожежне депо:	
на 1 автомобіль	30

Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %
на 2 автомобілі	30

Пункти хімізації разом зі складськими будівлями для зберігання твердих мінеральних добрив:	
місткістю 2 тис. т	21
2,5 " "	22
3,2 " "	24
4,0 " "	25
5,0 " "	29
6,4 " "	34

Складські комплекси твердих мінеральних добрив:	
місткістю 1200 т	27
" 1600 т	28
" 2000 т	30
" 3200 т	32

Глибинний пункт хімізації:	
потужністю 20 тис. на рік	44
" 13 тис. "	37

" 6,4тис. "	37
Склади нафтопродуктів від 40 до 1200 т	5
Бази сільської будівельної індустрії	
Підприємства по виготовленню залізобетонних конструкцій для сільського виробничого будівництва:	
потужністю 40 тис.м3 на рік	50
" 100 тис.м3 "	55
Сільські будівельні комбінати по виготовленню комплектів конструкцій для виробничого будівництва	50
Заводи силікатної цегли	45
Заводи керамічної плитки	45
Підприємства по виготовленню монтажних вузлів для тваринницьких ферм	59
Підприємства великопанельного домобудівництва потужністю 120-160 тис.м2 корисної площі	51
Опорна база ПМК	50
Виробнича база рембудділянки	39
База будівельної організації	43
Підприємство	Мінімальна щільність забудови, %
База БМУ монтажу технологічного обладнання тваринницьких ферм	49
Будівельний двір РБУ	40
Завод керамічної цегли потужністю 13,5 млн. шт. цегли на рік	46
5. Ветеринарні об'єкти	
База зооветпостачу	40
Ветаптека	40
Районна ветеринарна станція з лабораторією	30
Районна ветеринарна лабораторія	30
Районна ветеринарна станція	30
Дільнична ветеринарна лікарня	30

ПРИМІТКИ.

- 1.* Площа забудови окремої будівлі або споруди.
2. Мінімальну щільність забудови дозволяється (при наявності відповідних техніко-економічних обґрунтувань) зменшувати, але не більше як на 10 %, встановлених цим додатком, при будівництві сільськогосподарських підприємств на майданчиках з ухилом понад 3 %, на осадових ґрунтах та в складних інженерно-геологічних умовах.
3. Щільність забудови визначається у відсотках як відношення площі забудови до загального розміру майданчика.
4. Підрахунок площі, яку займають будівлі та споруди, проводиться по контуру зовнішніх стін на рівні планувальних позначок землі, без урахування ширини відмосток.
5. У площу забудови підприємства повинні включатися площі, зайняті будівлями та спорудами всіх видів, у тому числі навіси, відкриті технологічні, санітарно-технічні та інші установки, естакади та галереї, майданчики вантажно-розвантажувального обладнання, підземні споруди (резервуари, льохи, сховища, тунелі, прохідні канали підземних комунікацій, над якими не можуть бути розміщені будівлі та споруди), а також вигули для тварин, птиці, звірів, майданчики для стоянки автомашин, сільськогосподарських машин та механізмів, відкриті склади різного призначення за умови, що розміри та обладнання вигулів, майданчиків для стоянки автомашин та складів відкритого зберігання приймаються згідно з нормами технологічного проектування.

У площу забудови повинні включатися також резервні площі на ділянці підприємства, вказані в завданні на проектування для розміщення на них будівель та споруд другої черги будівництва (в межах габаритів названих будівель та споруд).

6. При підрахунках площі, яку займають галереї та естакади, в площу забудови включається проекція на горизонтальну площину тільки тих частин вказаних об'єктів, під якими за габаритами не можуть бути розміщені інші будівлі або споруди, а для решти враховується тільки площа, яку займають конструкції колон на рівні планування позначок землі.
7. У площу забудови не повинні включатися площі, зайняті відмостками навколо будівель та споруд, тротуарами, автомобільними шляхами та залізницями, тимчасовими будівлями та спорудами, відкритими спортивними майданчиками, майданчиками для відпочинку, зеленими насадженнями, відкритими майданчиками для стоянки транспорту, який належить громадянам, відкритими водопровідними та іншими каналами, підпірними стінами, підземними спорудами або частинами їх, над якими можуть бути розміщені інші будівлі та споруди.

Додаток 10
довідковий

Площа та розміри земельних ділянок складів
на 1 тис. мешканців сільських поселень

Склади	Площа складів, м ²	Розміри земельної ділянки, м ²
Продовольчих товарів	19	60
Непродовольчих товарів	193	580
Холодильники	10	25

Фруктосховища	90	380
Овочесховища	90	380
Картоплесховища	90	380
Будівельних матеріалів	-	300
Твердого палива з переважним використанням:		
вугілля	-	300
дров	-	300

ЗМІСТ

1. Загальні положення	1
2. Розміщення сільськогосподарських підприємств та виробничих зон сільських поселень	2
3. Генеральні плани виробничих зон сільських поселень та генеральні плани сільськогосподарських підприємств	5
4. В'їзди та внутрішньомайданчикові шляхи	10
5. Інженерна підготовка території та інженерні мережі	14
6. Озеленення та зовнішній благоустрій	20
7. Охорона навколишнього природного середовища	23
8. Організація будівельного виробництва	25
Додатки:	
Додаток 1. Обов'язковий. Розміри санітарно-захисних зон від сільськогосподарських підприємств до житлової забудови	27
Додаток 2. Обов'язковий. Мінімальні відстані між тваринницькими підприємствами та об'єктами по переробці і зберіганню сільськогосподарської продукції, не пов'язані із запроектованим тваринницьким підприємством	33
Додаток 4. Обов'язковий. Мінімальні відстані від системи вилучення, обробки, зберігання, знезараження та утилізації гною до тваринницьких, птахівничих приміщень та до житлової забудови	35
Додаток 5. Обов'язковий. Мінімальні зооветеринарні відстані між тваринницькими, птахівничими підприємствами і деякими іншими об'єктами	36
Додаток 6. Обов'язковий. Відстані між будівлями та спорудами сільськогосподарських підприємств в залежності від ступеня вогнестійкості	38
Додаток 7. Обов'язковий. Відстані від складів відкритого зберігання сільськогосподарської продукції до інших будівель та споруд	39
Додаток 8. Обов'язковий. Відстань від відкритих наземних складів до будівель та споруд сільськогосподарського призначення, а також між вказаними складами	40
Додаток 9. Рекомендований. Показники мінімальної щільності забудови територій сільськогосподарських підприємств	42
Додаток 10. Довідковий. Площа та розміри земельних ділянок складів на 1 тис. мешканців сільських поселень ..	50